

NOVA URBANA AGENDA

Translation accuracy is not guaranteed nor implied. If any questions arise related to the accuracy of the information contained in the translation, please refer to the New Urban Agenda document endorsed by the General Assembly (A/RES/71/256*) which is the official version of the document. Any discrepancies or differences created in the translation are not binding and have no legal effect for compliance or enforcement purposes.

Slovenian translation is provided by the Ministry of the Environment and Spatial Planning of the Republic of Slovenia; Spatial Planning, Construction and Housing Directorate.

Prevod ni uraden. Pri prevodu je lahko prišlo do odstopanj od originalnega besedila, zato v primeru nejasnosti in neskladja velja besedilo Nove urbane agende (v uradnih jezikih Združenih narodov), ki ga je sprejela Generalna skupščina Združenih narodov z resolucijo A/RES/71/256*, dne 23. decembra 2016.

Slovenski prevod je zagotovilo in priredilo Ministrstvo za okolje in prostor, Direktorat za prostor, graditev in stanovanja. Prevod iz angleščine je opravil Generalni sekretariat Vlade Republike Slovenije, Sektor za prevajanje.

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA OKOLJE IN PROSTOR

NOVA URBANA AGENDA

United Nations

Nova urbana agenda

Izdalo: Ministrstvo za okolje in prostor, Direktorat za prostor, graditev in stanovanja

Prevod iz angleškega jezika in lektoriranje: Breda Zužič Žerjal
Generalni sekretariat Vlade Republike Slovenije, Sektor za prevajanje

Uredila: Zala Jerman
Ministrstvo za okolje in prostor, Direktorat za prostor, graditev in stanovanja

Oblikovanje: Združeni narodi, Habitat III Sekretariat

Naslov izvirnika: New Urban Agenda
A/RES/71/256*
United Nations, General Assembly

Naklada: 300 izvodov
Ljubljana, september 2017
Ministrstvo za okolje in prostor
www.mop.gov.si

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

711.4

NOVA urbana agenda / [prevod iz angleškega jezika Breda Zužič Žerjal]. -
Ljubljana : Ministrstvo za okolje in prostor, Direktorat za prostor, graditev in stanovanja, 2017

Prevod dela: New urban agenda

ISBN 978-961-6276-46-7

291613696

NOVA URBANA AGENDA

DEKLARACIJA
IZ QUITA O
TRAJNOSTNIH
MESTIH IN
NASELJIH ZA VSE

1. Voditelji držav in vlad, ministri in visoki predstavniki smo od 17. do 20. oktobra 2016 v Quitu, v Ekvadorju sodelovali na Konferenci Združenih narodov o stanovanjih in trajnostnem urbanem razvoju (Habitat III), ki so se je udeležili tudi predstavniki poddržavnih in lokalnih uprav, člani parlamentov, predstavniki civilne družbe, domorodna ljudstva in lokalne skupnosti, zasebni sektor, ljudje iz stroke in prakse, znanstvenih in akademskih krogov ter drugi pomembni deležniki, da bi sprejeli Novo urbano agendo.

2. Pričakuje se, da se bo svetovno prebivalstvo do leta 2050 skoraj podvojilo, zato bo urbanizacija eden od trendov, ki bodo najbolj spremenili svet v enaindvajsetem stoletju. V mestih živi že večina prebivalstva, v njih se zgoščajo gospodarske dejavnosti, družbene in kulturne povezave, pa tudi okoljski in humanitarni problemi, kar je izjemen izziv za trajnostni razvoj, med drugim na področju zagotavljanja bivališč, infrastrukture, osnovnih storitev, prehranske varnosti, zdravja, izobraževanja, primernih zaposlitev, varnosti in naravnih virov.

3. Od Konference Združenih narodov o naseljih leta 1976 v Vancouvru v Kanadi in leta 1996 v Istanbulu v Turčiji in po sprejetju razvojnih ciljev tisočletja leta 2000 se je za milijone mestnih prebivalcev, vključno s prebivalci barakarskih in neformalnih naselij, kakovost življenja izboljšala. Kljub temu revščina, poglobljanje neenakosti, degradacija okolja, družbena in gospodarska izključenost ter prostorska segregacija ostajajo dejanski problemi današnjih mest in so med glavnimi ovirami za doseganje ciljev trajnostnega razvoja po svetu.

4. Teh in prihodnjih izzivov še dolgo ne bomo znali ustrezno reševati, zato je treba izkoristiti priložnosti, ki jih ponuja urbanizacija kot spodbujevalka trajnostne in vključujoče gospodarske rasti, družbenega in kulturnega razvoja ter varovanja okolja, in njeno sposobnost, da spodbuja spremembe in trajnostni razvoj.

5. Z novim pogledom na to, kako načrtujemo, oblikujemo, financiramo, razvijamo, gradimo in upravljamo mesta in naselja ter kako v njih živimo, bo Nova urbana agenda v pomoč pri odpravljanju vseh oblik in razsežnosti revščine in lakote, zmanjševanju neenakosti, spodbujanju trajne, vključujoče in trajnostne gospodarske rasti, doseganju enakopravnosti spolov in krepitvi vloge žensk in deklic, da bo v celoti izkoriščen njihov ključni prispevek k trajnostnemu razvoju; izboljšanju zdravja in blaginje ljudi; krepitvi prožnosti mest in varovanju okolja.

6. V celoti upoštevamo prelomne dosežke iz leta 2015, zlasti Agendo za trajnostni razvoj do leta 2030¹ in njene cilje trajnostnega razvoja, Program ukrepov iz Adis Abebe s tretje Mednarodne konference o financiranju razvoja², Pariški sporazum, sprejet v okviru Konference Združenih narodov o podnebni spremembi³, Sendajski okvir za zmanjševanje tveganja nesreč 2015–2030⁴, Dunajski program ukrepov za neobalne države v razvoju za obdobje 2014–2024⁵, Program nujnih ukrepov za majhne otoške države v razvoju (SAMOA Pathway)⁶ in Istanbulski program ukrepov za najmanj razvite

¹ Resolucija 70/1.

² Resolucija 69/313, priloga.

³ Glej FCCC/CP/2015/10/Add.1, sklep 1/CP.21, priloga.

⁴ Resolucija 69/283, priloga II.

⁵ Resolucija 69/137, priloga II.

⁶ Resolucija 69/15, priloga.

države 2011–2020.⁷ Potrjujemo tudi načela Deklaracije o okolju in razvoju iz Ria⁸, Svetovnega vrha o trajnostnem razvoju, Svetovnega vrha za socialni razvoj, Akcijskega programa Mednarodne konference o prebivalstvu in razvoju⁹, Pekinških izhodišč za ukrepanje¹⁰ in Konference Združenih narodov o trajnostnem razvoju ter dejavnosti, ki se izvajajo v skladu s njimi.

7. Seznanjeni smo s sklepi Svetovnega humanitarnega vrha v Istanbulu maja 2016, čeprav se zavedamo, da soglasje na ravni vlad ni bilo doseženo.

8. Priznavamo prispevek nacionalnih vlad ter poddržavnih in lokalnih uprav pri oblikovanju Nove urbane agende in smo seznanjeni z drugo Svetovno skupščino lokalnih in regionalnih uprav.

9. Nova urbana agenda potrjuje našo vsesplošno zavezo spodbujanja trajnostnega urbanega razvoja kot ključne faze za uresničitev celostnega in usklajenega trajnostnega razvoja na vseh ravneh, od svetovne do regionalne, državne, poddržavne in lokalne ob sodelovanju vseh pomembnih akterjev. Nova urbana agenda na celosten način prispeva k izvajanju Agende za trajnostni razvoj do leta 2030 v konkretnem prostoru in k doseganju ciljev trajnostnega razvoja, med drugim enajstega, ki se nanaša na zagotavljanje odprtih, varnih, prožnih in trajnostnih mest in naselij.

10. Nova urbana agenda priznava, da kultura in kulturna pestrost bogatita človeštvo in pomembno prispevata k trajnostnemu razvoju mest in naselij ter napredku ljudi in jim s tem omogočata aktivno in edinstveno vlogo pri razvojnih pobudah. Nova urbana agenda priznava tudi, da je treba pri spodbujanju in uvajanju novih trajnostnih oblik potrošništva in načinov proizvodnje, ki bodo omogočili odgovorno rabo virov in blažili negativne posledice podnebnih sprememb, upoštevati kulturo.

Naša skupna vizija

11. Skupna nam je vizija mest za vse, kjer lahko vsi enako uporabljajo in uživajo mesta in naselja, ki spodbuja vključenost in brez razlikovanja vsem prebivalcem sedanjih in prihodnjih generacij omogoča bivanje in oblikovanje pravičnih, varnih, zdravih, dostopnih, cenovno ugodnih, prožnih in trajnostnih mest in naselij, ki bodo vsem zagotovila blaginjo in kakovostno življenje. Poznamo prizadevanja nekaterih državnih in lokalnih uprav, da bi v svoji zakonodaji, političnih deklaracijah in listinah ponotranjile to vizijo, znano kot "pravica do mesta".

12. Naš cilj so mesta in naselja, v katerih imajo vsi ljudje enake pravice in možnosti in kjer uživajo svoje temeljne pravice v skladu s cilji in načeli Ustanovne listine Združenih narodov in ob upoštevanju

⁷ Poročilo četrte konference Združenih narodov o najmanj razvitih državah, Istanbul, Turčija, 9.–13. maj 2011 (A/CONF.219/7), II. pogl.

⁸ Poročilo konference Združenih narodov o okolju in razvoju, Rio de Janeiro, 3.–14. junij 1992, vol. I, Resolucije sprejete na konferenci (United Nations publication, Sales No. E.93.I.8 and corrigendum), resolucija 1, priloga I.

⁹ Poročilo Mednarodne konference o prebivalstvu in razvoju, Kairo, 5.–13. september 1994 (United Nations publication, Sales No. E.95.XIII.18), pogl. I, resolucija 1, priloga.

¹⁰ Poročilo četrte svetovne konference o ženskah, Peking, 4.–15. september 1995 (United Nations publication, Sales No. E.96.IV.13), pogl. I, resolucija 1, priloga II.

mednarodnega prava. Nova urbana agenda temelji na Splošni deklaraciji o človekovih pravicah¹¹, mednarodnih pogodbah o človekovih pravicah, Deklaraciji tisočletja¹² in na sklepnem dokumentu Svetovnega vrha iz leta 2005¹³. Usklajena je tudi z drugimi dokumenti, na primer z Deklaracijo o pravici do razvoja.¹⁴

13. Naš cilj so mesta in naselja, ki:

(a) opravljajo svojo družbeno vlogo, vključno s socialno in okoljsko funkcijo zemljišč, z namenom postopno zagotoviti popolno pravico do ustreznega bivališča kot sestavnega dela pravice do primerne življenjske ravni brez diskriminacije, vsesplošni dostop do varne in cenovno ugodne pitne vode ter sanitarne komunalne ureditve, ter enak dostop za vse do javnih dobrin in kakovostnih storitev na področjih, kot so varnost hrane in prehrana, zdravje, izobraževanje, infrastruktura, mobilnost in promet, energija, kakovost zraka in sredstva za preživljanje;

(b) spodbujajo sodelovanje prebivalcev pri odločanju in aktivno državljanstvo, pri vseh svojih prebivalcih zbujajo občutek pripadnosti in lastnine, dajejo prednost varnim, vključujočim, dostopnim, zelenim in kakovostnim javnim prostorom, ki so prijazni do družin, spodbujajo družbene in medgeneracijske povezave, oblikovanje kulturnih vsebin in po potrebi politično sodelovanje, ter spodbujajo socialno povezovanje, vključenost in varnost v miroljubnih in pluralističnih družbah, ki ustrezajo potrebam vseh prebivalcev ob upoštevanju posebnih potreb ranljivih skupin;

(c) so sposobna omogočiti enakost vseh žensk in deklic ter okrepiti njihovo vlogo z zagotavljanjem popolnega in dejanskega sodelovanja in enakih pravic na vseh področjih in vseh ravneh odločanja, z zagotavljanjem dostojnega dela in enakega plačila za enako ali enakovredno delo vsem ženskam, s preprečevanjem in odpravljanjem vseh vrst diskriminacije, nasilja in nadlegovanja žensk in deklic v zasebnem in javnem prostoru;

(d) so sposobna sprejeti izzive in priložnosti sedanje in prihodnje trajne, vključujoče in trajnostne gospodarske rasti, pri tem izkoristiti možnosti urbanizacije za uvajanje strukturnih sprememb, visoke produktivnosti, dejavnosti z dodano vrednostjo in učinkovite rabe virov, ob vključevanju lokalnih gospodarstev in ob upoštevanju prispevka neformalnega gospodarstva, pri tem pa težiti k njegovemu trajnostnemu prehodu v formalno gospodarstvo;

(e) opravljajo svojo vlogo v širšem prostoru in prek upravnih meja ter delujejo kot središča in spodbujevalci uravnoteženega, trajnostnega in celostnega urbanega in prostorskega razvoja na vseh ravneh;

(f) spodbujajo načrtovanje in naložbe, ki upoštevajo starostno strukturo in enakost spolov, za varno in dostopno urbano mobilnost za vse in varčne sisteme prevoza potnikov in blaga, ter tako učinkovito povezujejo ljudi, kraje, blago, storitve in gospodarske priložnosti;

¹¹ Resolucija 217 A (III).

¹² Resolucija 55/2.

¹³ Resolucija 60/1.

¹⁴ Resolucija 41/128, priloga.

(g) uvajajo in izvajajo ukrepe za zmanjšanje tveganja naravnih nesreč in za njihovo upravljanje, omejevanje ranljivosti, povečanje prožnosti in sposobnosti za odzivanje na naravne nesreče in nesreče, ki jih povzroči človek, ter spodbujajo blažitev podnebnih sprememb in prilagajanje nanje;

(h) varujejo, ohranjajo, oživljajo in spodbujajo ekosisteme, vodo, naravne habitate in biotsko raznovrstnost, minimizirajo svoj vpliv na okolje in prehajajo na trajnostne načine proizvodnje in porabe.

Naša načela in zaveze

14. Da bi uresničili našo vizijo, smo sprejeli Novo urbano agendo, ki jo vodijo ta povezana načela:

(a) nikogar ne smemo prepustiti samemu sebi, zato je treba odpraviti revščino v vseh oblikah in razsežnostih, zlasti izkoreniniti skrajno revščino, zagotoviti enake pravice in možnosti, družbenoekonomsko in kulturno raznovrstnost in vključevanje v mestni prostor, izboljšati življenjske razmere, izobraževanje, varnost hrane in prehrano, zdravje in blaginjo, kar pomeni konec epidemij AIDS, tuberkuloze in malarije, spodbujati varnost in izkoreninjati diskriminacijo in vse oblike nasilja, vsem omogočati sodelovanje v javnem življenju na varen in enakopraven način ter vsem zagotoviti enak dostop do fizične in socialne infrastrukture in osnovnih storitev ter primernih in cenovno ugodnih bivališč;

(b) zagotoviti je treba vključujoče in trajnostno urbano gospodarstvo ter pri tem izkoristiti kopičenje prednosti dobro načrtovane urbanizacije, kot so visoka produktivnost, konkurenčnost in inovativnost, s spodbujanjem polne in produktivne zaposlenosti in dostojnega dela za vse z omogočanjem primernih zaposlitev in enakega dostopa vsem do gospodarskih virov in proizvodnih sredstev in priložnosti, s preprečevanjem špekulacij z zemljo, vzpostavitev varne posesti zemljišč in po potrebi z obvladovanjem krčenja urbanih območij;

(c) pri urbanem razvoju je treba zagotoviti okoljsko trajnost s spodbujanjem čistih energij in trajnostne rabe zemljišč in virov, z varovanjem ekosistemov in biotske raznovrstnosti, zlasti s sprejemanjem zdravega načina življenja v skladu z naravo, s spodbujanjem trajnostnih načinov porabe in proizvodnje, s krepitvijo prožnosti mest z zmanjševanjem tveganj nesreč in z blaženjem podnebnih sprememb in prilagajanjem nanje.

15. Zavezujemo se, da bomo delovali za sprejetje nove urbane paradigme, utemeljene v Novi urbani agendi, ki bo omogočila:

(a) da se z novim razmislekom lotimo načrtovanja, financiranja, razvoja, vodenja in upravljanja mest in naselij, in priznamo, da sta trajnostni urbani in prostorski razvoj ključna za doseganje trajnostnega razvoja in blaginje za vse;

(b) da jasno in odgovorno priznamo vodstveno vlogo, ki jo imajo vlade držav pri opredelitvi in izvajanju vključujočih in učinkovitih urbanih politik in sprejemanju zakonodaje glede trajnostnega urbanega razvoja, in prav tako pomemben prispevek poddržavnih in lokalnih uprav, civilne družbe in drugih deležnikov;

(c) da na področju urbanega in prostorskega razvoja sprejmemo pristope po meri človeka, ki upoštevajo starostno strukturo in enakost spolov ter so trajnostni in celostni, z izvajanjem takih politik, strategij, ukrepov za krepitev zmogljivosti in drugih pobud na vseh ravneh, in na podlagi temeljnih spodbujevalcev sprememb, ki zajemajo:

(i) razvoj in izvajanje urbanih politik na ustrezni ravni, vključno z državno-lokalnimi in večstranskimi partnerstvi, gradnjo povezanih sistemov mest in naselij ter spodbujanje sodelovanja med vsemi ravni uprave, da se omogoči trajnostni, celostni in med sektorsko povezan urbani razvoj;

(ii) krepitev upravljanja mest z vzpostavitvijo trdnih institucij in mehanizmov, ki povečujejo možnosti za delovanje in vključevanje deležnikov, ter ustreznih kontrol in ravnotežij, da se zagotovita predvidljivost in usklajenost v načrtih urbanega razvoja, in s tem socialna vključenost, trajna, vključujoča in trajnostna gospodarska rast ter varovanje okolja;

(iii) oživitev dolgoročnega in celostnega urbanističnega in prostorskega načrtovanja ter oblikovanja z namenom optimizirati prostorske razsežnosti urbane strukture in izkoristiti prednosti urbanizacije;

(iv) vzpostavitev učinkovitih, inovativnih in trajnostnih okvirov in instrumentov financiranja, ki bodo okrepili finančne možnosti občin in lokalne davčne sisteme in tako na vključujoč način oblikovali, ohranjali in delili dodano vrednost, ki jo ustvarja trajnostni urbani razvoj.

Poziv k delovanju

16. Čeprav se mesta, naselja in vasi po svetu razlikujejo, zagotavljamo, da je Nova urbana agenda univerzalna, participativna in usmerjena v ljudi, varuje planet in ponuja dolgoročno vizijo ter na svetovni, regionalni, državni, poddržavni in lokalni ravni določa take prednostne naloge in dejavnosti, ki jih lahko vlade in pomembni deležniki v vsaki državi sprejmejo glede na svoje potrebe.

17. V svojih državah in na regionalni in svetovni ravni se bomo trudili izvajati Novo urbano agendo ob priznavanju svojih različnosti, zmogljivosti in ravni razvoja in spoštovanju nacionalnih zakonodaj in prakse, politik in prednostnih nalog.

18. Znova potrjujemo vsa načela Deklaracije o okolju in razvoju iz Ria, ki med drugim vključujejo 7. načelo o skupnih, vendar različnih odgovornostih.

19. Zavedamo se, da je treba pri izvajanju Nove urbane agende posebno pozornost nameniti novim izzivom urbanega razvoja, s katerimi se soočajo vse države, še posebej pa države v razvoju, zlasti afriške države, najmanj razvite države, neobalne države in majhne otoške države v razvoju ter države s srednjim prihodkom. Posebno pozornost je treba nameniti državam, v katerih potekajo ali so potekali spopadi, državam in ozemljem pod tujo okupacijo in državam, ki so jih prizadele naravne nesreče ali nesreče, ki jih je povzročil človek.

20. Priznavamo, da je treba posebno pozornost nameniti različnim oblikam diskriminiranja žensk in deklic, otrok in mladih, invalidov, oseb, okuženih s HIV/AIDS, starejših, domorodnih ljudstev in lokalnih skupnosti, prebivalcev barakarskih in neformalnih naselij, brezdomcev, delavcev, malih kmetov in ribičev, beguncev, oseb v postopku vračanja, notranje razseljenih oseb in migrantov, ne glede na njihov migracijski status.

21. Pozivamo vse državne, poddržavne in lokalne uprave ter vse druge pomembne deležnike, da se v skladu z nacionalnimi politikami in zakonodajo zavzamejo za oživitev, krepitev in oblikovanje partnerstev, ki bodo z usklajevanjem in sodelovanjem omogočila učinkovito izvajanje Nove urbane agende in s tem uresničitev naše skupne vizije.

22. Novo urbano agendo sprejemamo kot skupno vizijo in politično zavezo za spodbuditev in uresničitev trajnostnega urbanega razvoja in kot zgodovinsko priložnost, da izkoristimo ključno vlogo mest in naselij kot nosilcev trajnostnega razvoja v vedno bolj urbaniziranem svetu.

QUITSKI NAČRT
ZA IZVAJANJE
NOVE URBANE
AGENDE

23. Odločeni smo, da bomo Novo urbano agendo izvajali kot ključni instrument, ki državnim, poddržavnim in lokalnim upravam ter vsem pomembnim deležnikom omogoča zagotavljanje trajnostnega urbanega razvoja.

Zaveze k spremembam v korist trajnostnega urbanega razvoja

24. Z namenom v celoti izkoristiti možnosti trajnostnega urbanega razvoja, sprejemamo spodnje zaveze k spremembam na podlagi nove urbane paradigme, temelječe na družbeni, gospodarski in okoljski razsežnosti trajnostnega razvoja, ki je enotna in nerazdružljiva.

Trajnostni urbani razvoj za socialno vključenost in odpravo revščine

25. Zavedamo se, da je odprava revščine v vseh njenih oblikah, zlasti skrajne revščine, največji izziv, s katerim se sooča svet, pa tudi neizogibni pogoj za trajnostni razvoj. Zavedamo se tudi, da vedno večja neenakost in revščina v vseh njenih razsežnostih, vključno s čedalje večjim številom prebivalcev revnih četrti in neformalnih naselij, zadeva tako razvite države kot države v razvoju in da organizacija prostora, dostopnost in načrtovanje urbanega prostora ter infrastruktura in zagotavljanje osnovnih storitev v povezavi z razvojnimi politikami lahko spodbujajo ali ovirajo socialno povezanost, enakost in vključenost.

26. Zavezujemo se spodbujati razvoj mest in podeželja, ki je usmerjen v ljudi, varuje planet, upošteva starostno strukturo in enakost spolov; spodbujati polno uresničevanje človekovih pravic in temeljnih svoboščin, lajšati sobivanje, odstraniti vse oblike diskriminacije in nasilja ter z omogočanjem celovitega in učinkovitega sodelovanja krepiti moč vseh posameznikov in skupnosti. Zavezujemo se tudi spodbujati kulturo in spoštovanje različnosti in enakost, ki sta ključna dejavnika človeške razsežnosti naših mest in naselij.

27. Znova potrjujemo zavezo, da ne bomo nikogar prepustili samemu sebi, in se zavezujemo, da bomo spodbujali enakomerno delitev priložnosti in koristi, ki jih lahko ponudi urbanizacija in ki lahko omogočijo vsem prebivalcem, ne glede na to, ali živijo v formalnih ali neformalnih naseljih, dostojno, dostojanstveno in izpolnjujoče življenje in da v celoti razvijejo svoje sposobnosti.

28. Zavezujemo se zagotoviti popolno spoštovanje človekovih pravic beguncem, notranje razseljenim osebam in migrantom, ne glede na njihov migracijski status, in v duhu mednarodnega sodelovanja podpirati mesta, ki so jih sprejela, ob upoštevanju nacionalnih okoliščin in priznavanju, da selitev obsežnih populacij v mesta sicer prinaša številne težave, hkrati pa je lahko bistveni družbeni, gospodarski in kulturni prispevek k mestnemu življenju. Prav tako se zavezujemo krepiti medsebojno dopolnjevanje med mednarodnimi migracijami in razvojem na svetovni, regionalni, državni, poddržavni in lokalni ravni z zagotavljanjem rednih, varnih in urejenih migracij z načrtovanimi in dobro vodenimi migracijskimi politikami in podpirati lokalne oblasti pri vzpostavljanju okvirov, ki bodo migrantom dali možnost za njihov pozitiven prispevek mestom ter krepili povezave med mestom in podeželjem.

29. Zavezujemo se krepiti usklajevalno vlogo državnih, poddržavnih in lokalnih uprav ter njihovo sodelovanje z drugimi javnimi subjekti in nevladnimi organizacijami pri zagotavljanju socialnih in osnovnih storitev za vse, vključno z vlaganji v ranljive skupnosti, ki jih nesreče najbolj prizadenejo, in v skupnosti, ki so žrtev ponavljajočih se in dolgotrajnih humanitarnih kriz. Prav tako se zavezujemo spodbujati zagotavljanje primernih storitev, nastanitve in priložnosti za dostojno in produktivno delo v urbanem okolju za ljudi, ki jih je prizadela kriza, in sodelovati z lokalnimi skupnostmi in upravami pri preverjanju možnosti za pripravo in uvajanje lokalnih, trajnih in dostojnih rešitev, ob zagotavljanju, da bodo pomoči deležne tudi prizadete osebe in skupnosti, ki so jih sprejele, da se prepreči njihovo nazadovanje.

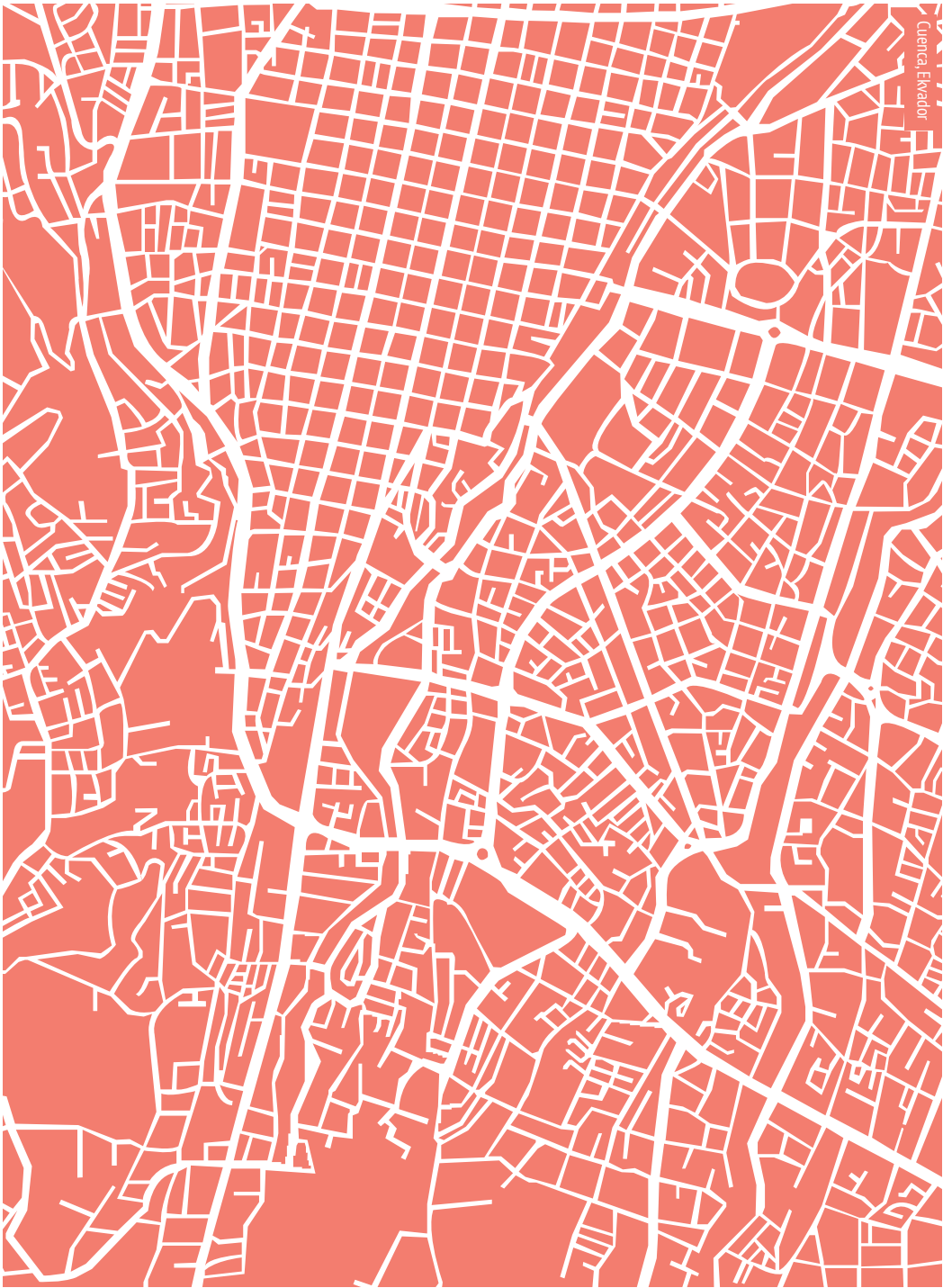
30. Prepričani smo, da morajo vlade in civilna družba zagotavljati prožne urbane storitve tudi med oboroženimi spopadi. Prepričani smo tudi, da je treba znova opozoriti na nujnost popolnega spoštovanja mednarodnega humanitarnega prava.

31. Zavezujemo se spodbujati državne, poddržavne in lokalne stanovanjske politike, katerih cilj je postopno uresničevanje pravice do primerne stanovanja za vse v okviru pravice do primerne življenjskega standarda, ki odpravljajo vse oblike diskriminacije in nasilja in ki ne dovolijo samovoljnih nasilnih izselitev ter so pozorne na potrebe brezdomcev, ljudi, ki živijo v slabih razmerah, skupin z nizkimi dohodki in invalidov, in ki hkrati omogočajo sodelovanje in angažiranje skupnosti in pomembnih deležnikov pri načrtovanju in izvajanju teh politik, vključno s podpiranjem socialnega oblikovanja bivalnega okolja v skladu z državno zakonodajo in standardi.

32. Zavezujemo se na vseh področjih in na vseh ravneh uprave spodbujati oblikovanje stanovanjskih politik in ukrepov, pri katerih bosta upoštevana starostna struktura in enakost spolov, zlasti v izobraževanju, zdravstveni oskrbi in pri socialnem vključevanju – politik in ukrepov, ki predvidevajo zagotavljanje primernih bivališč, ki bodo cenovno ugodna, dostopna, učinkovita, varna, prožna, z dobrimi povezavami in na dobrih lokacijah, ob zagotavljanju posebne pozornosti bližini in krepitvi prostorskih povezav z ostalim mestnim tkivom in okoliškimi funkcionalnimi območji.

33. Zavezujemo se spodbujati zagotavljanje različnih primernih bivanjskih možnosti, ki so varne, cenovno ugodne in dostopne za člane družbenih skupin z različnimi ravnmi dohodkov, ob upoštevanju družbenoekonomskega in kulturnega vključevanja marginaliziranih skupnosti, brezdomcev in ljudi, ki živijo v slabih razmerah, ter preprečevati segregacijo. Sprejeli bomo konkretne ukrepe za izboljšanje življenjskih razmer brezdomcev, da se jim omogoči polno sodelovanje v družbi ter prepreči in odpravi brezdomstvo, pa tudi ukrepe za odpravo kriminalizacije brezdomstva in za boj proti njej.

34. Zavezujemo se spodbujati pravičen in cenovno ugoden dostop do trajnostne osnovne fizične in socialne infrastrukture za vse brez diskriminacije, vključno s cenovno ugodnimi komunalno opremljenimi zemljišči, bivališči, modernimi in obnovljivimi oblikami energije, varno pitno vodo in sanitarno komunalno ureditvijo, varno, hranljivo in ustrezno hrano, odlaganjem odpadkov, trajnostno mobilnostjo, zdravstveno oskrbo in načrtovanjem družine, izobraževanjem, kulturo ter informacijskimi in komunikacijskimi tehnologijami. Prav tako se zavezujemo zagotoviti, da te storitve upoštevajo pravice in potrebe žensk, otrok in mladih, starejših in invalidov, migrantov, domorodnih ljudstev in

lokalnih skupnosti ter pravice in potrebe drugih, ki živijo v slabih razmerah. V tej zvezi pozivamo k odpravi pravnih, institucionalnih, družbenoekonomskih in fizičnih ovir.

35. Zaveujemo se na ustreznih ravneh upravljanja, tudi poddržavni in lokalni, spodbujati večjo varnost pravice do posesti nepremičnin za vse ob priznavanju pluralnosti vrst lastništva in v okviru lastniške pravice in pravice do posedovanja zemljišč pripraviti ustrezne rešitve ob upoštevanju starostne strukture, enakosti spolov in okolja in ob tem nameniti posebno pozornost varnosti pravice žensk do posesti zemljišč kot ključnega dejavnika za krepitev njihove vloge, tudi z učinkovitimi upravnimi sistemi.

36. Zaveujemo se v mestih in naseljih uvajati ukrepe, ki bodo invalidom zagotavljali enak dostop kot drugim do fizičnega mestnega okolja, zlasti do javnih površin, javnega prevoza, stanovanj, izobraževalnih in zdravstvenih objektov, javnih informacijskih in komunikacijskih storitev, vključno z informacijskimi in komunikacijskimi tehnologijami in sistemi, in do drugih javno dostopnih sredstev in storitev v mestu in na podeželju.

37. Zaveujemo se spodbujati oblikovanje varnih, vključujočih, dostopnih, zelenih in kakovostnih javnih prostorov, vključno s cestami, pločniki in kolesarskimi stezami, trgi, obrežji, vrtovi in parki, ki so večfunkcionalna območja za družbeno interakcijo in vključevanje, zdrave in blaginjo ljudi, gospodarske izmenjave in prostori kulturnega izraza in dialoga med široko in pisano množico ljudi in kultur, in so zasnovani in upravljani tako, da zagotavljajo človekov razvoj in gradijo miroljubno, vključujočo in dejavno družbo ter spodbujajo sobivanje, povezovanje in socialno vključenost.

38. Zaveujemo se v mestih in naseljih trajnostno izkoriščati naravno in kulturno dediščino, materialno in nematerialno, s celostnimi urbani in prostorskimi politikami in primernimi vlaganji na državni, poddržavni in lokalni ravni z namenom varovanja in spodbujanja kulturne infrastrukture in kulturnih krajev, muzejev, avtohtonih kultur in jezikov, pa tudi tradicionalnega znanja in umetnosti ob upoštevanju njihove vloge pri obnavljanju in revitaliziranju urbanih območij ter krepitvi družbene udeležnosti in uresničevanju odgovornega državljanstva.

39. Zaveujemo se spodbujati zdravo, vključujoče in varno okolje v mestih in naseljih, da bo vsem omogočeno živeti, delati in sodelovati v mestnem življenju brez strahu pred nasiljem ali ustrahovanjem ob upoštevanju, da so pogosto najbolj prizadeti zlasti ženske in dekllice, otroci in mladi ter osebe, ki živijo v slabih razmerah. Trudili se bomo tudi odpraviti škodljive prakse, katerih žrtve so ženske in dekllice, vključno z otroškimi, zgodnjimi in prisilnimi porokami ter pohabljanjem ženskih spolnih organov.

40. Zaveujemo se sprejeti različnost v mestih in naseljih, krepiti družbeno povezanost, medkulturni dialog in razumevanje, strpnost, medsebojno spoštovanje, enakost spolov, inovativnost, podjetnost, vključitev, identiteto, varnost in dostojanstvo vseh ljudi ter spodbujati izboljševanje življenjskih razmer ter dinamično urbano gospodarstvo. Prav tako se zaveujemo sprejeti ukrepe za zagotovitev, da bodo lokalne institucije spodbujale pluralizem in miroljubno sobivanje v čedalje bolj raznolikih in večkulturnih družbah.

41. Zavezujemo se v mestih in naseljih spodbujati institucionalne, politične, pravne in finančne mehanizme, ki bodo v skladu z državnimi politikami vzpostavili široke vključujoče platforme za učinkovito sodelovanje vseh pri odločanju, načrtovanju in nadaljnjem delovanju, in za poglobljeno sodelovanje in udejstvovanje civilne družbe, tudi pri zagotavljanju javnih storitev.

42. Podpiramo poddržavne in lokalne uprave pri izpolnjevanju njihove ključne vloge pri krepitvi povezav med pomembnimi deležniki, zlasti pri omogočanju možnosti za dialog s pristopi, ki upoštevajo starostno strukturo in enakost spolov in ki namenjajo posebno pozornost prispevku vseh družbenih slojev, vključno moških in žensk, otrok in mladih, starejših in invalidov, domorodnih ljudstev in lokalnih skupnosti, beguncev, notranje razseljenih oseb in migrantov, ne glede na njihov migracijski status, brez diskriminacije na podlagi rase, vere, narodnosti ali družbenoekonomskega položaja.

Blaginja in priložnost za vse v okviru trajnostnega in vključujočega urbanega razvoja

43. Prepričani smo, da je trajna, vključujoča in trajnostna gospodarska rast s polno in učinkovito zaposlenostjo in dostojnim delom za vse ključni dejavnik trajnostnega urbanega in prostorskega razvoja in da morajo biti mesta in naselja prostori enakih možnosti, ki ljudem omogočajo zdravo, produktivno, uspešno in izpolnjujoče življenje.

44. Prepričani smo, da so mestna oblika, infrastruktura in arhitektura med najmočnejšimi gonilnimi silami za prihranke in učinkovito rabo virov na podlagi ekonomije obsega in koncentracije, ker spodbujajo energetska učinkovitost, rabo energije iz obnovljivih virov, prožnost, produktivnost, varovanje okolja in trajnostno rast urbanega gospodarstva.

45. Zavezujemo se vzpostavljati dinamična, trajnostna in vključujoča urbana gospodarstva, ki bodo temeljila na notranjih možnostih, konkurenčnih prednostih, kulturni dediščini in lokalnih virih ter na infrastrukturi, ki je prožna in gospodarna z viri, spodbujati trajnosten in vključujoč industrijski razvoj in vzdržne načine porabe in proizvodnje, oblikovati ugodno okolje za podjetja in inovacije ter preživljanje.

46. Zavezujemo se krepiti vlogo, ki jo imajo pri gospodarskem razvoju cenovno ugodna in trajnostna bivališča ter financiranje stanovanj, vključno s socialnimi stanovanji, in povečevati prispevek tega sektorja k oživitvi produktivnosti v drugih gospodarskih sektorjih, ob priznavanju, da stanovanjska gradnja povečuje investicije in prihodek, odpira delovna mesta in spodbuja varčevanje ter lahko trajnostno in vključujoče preoblikuje gospodarstva na državni, poddržavni in lokalni ravni.

47. Zavezujemo se sprejeti ustrezne ukrepe za krepitev državnih, poddržavnih in lokalnih institucij, ki bodo podpirale lokalni gospodarski razvoj, spodbujale povezovanje, sodelovanje, usklajevanje in dialog med vsemi ravnimi upravljanja, funkcionalnimi območji in pomembnimi deležniki.

48. Spodbujamo učinkovito udeležbo in sodelovanje med vsemi pomembnimi deležniki, vključno z lokalnimi upravami, zasebnim sektorjem in civilno družbo, ženskami, organizacijami, ki zastopajo interese mladih in invalidov, domorodnimi ljudstvi, ljudmi iz stroke in akademskih institucij, sindikati, delodajalci, migrantskimi in kulturnimi združenji, za prepoznavanje priložnosti za urbani gospodarski razvoj ter prepoznavanje in premagovanje sedanjih in prihodnjih težav.

49. Zavezujemo se podpirati prostorske sisteme, ki naloge mest in podeželja vključujejo v državne in poddržavne prostorske okvire ter sisteme mest in naselij, in tako spodbujati trajnostno upravljanje in rabo naravnih virov in zemljišč ter zagotavljati zanesljive oskrbovalne in vrednostne verige, ki povezujejo ponudbo in povpraševanje v mestih in na podeželju ter omogočajo enakomeren razvoj na celotnem mestno-podeželskem območju in zapolnjujejo družbene, gospodarske in prostorske vrzeli.

50. Zavezujemo se spodbujati interakcije in povezovanje med mesti in podeželjem s krepitvijo trajnostnega prometa in mobilnosti, tehnoloških in komunikacijskih omrežij in infrastrukture s pomočjo instrumentov celostnega urbanističnega in prostorskega načrtovanja, da se kar najbolj izkoristijo zmožnosti teh sektorjev za izboljšano produktivnost, socialno, gospodarsko in prostorsko povezanost ter varnost in okoljsko trajnost. Zato je treba zagotoviti povezave med mesti in njihovo okolico, primestnimi in podeželskimi območji ter med obalnimi in kopenskimi območji.

51. Zavezujemo se spodbujati krepitev načrtovanja urbanega prostora, zlasti instrumentov urbanističnega načrtovanja in oblikovanja, ki zagotavljajo trajnostno upravljanje in rabo naravnih virov in zemljišč, ustrezno strnjeno in gostoto, policentričen in mešan rabo, z načrtovanimi zgostitvami ali strategijami za širitev mesta, za spodbujanje ekonomije obsega in koncentracije, za boljše načrtovanje sistema zagotavljanja hrane, boljšo rabo virov, povečanje prožnosti mest in okoljske trajnosti.

52. Spodbujamo strategije prostorskega razvoja, ki upoštevajo, da je nujno usmerjati širitev mest z dajanjem prednosti urbani prenovi s pomočjo načrtovanja dostopnih in dobro povezanih infrastrukture in storitev, trajnostne gostote prebivalstva ter strjenosti in vključitve novih sosesk v mestno tkivo, kar vse preprečuje neobvladano širjenje urbanih območij in marginalizacijo.

53. Zavezujemo se spodbujati varne, vključujoče, dostopne, zelene in kakovostne javne prostore, ki spodbujajo družbeni in gospodarski razvoj, da se trajnostno izkoristi njihov potencial za povečanje družbene in gospodarske vrednosti, tudi vrednosti nepremičnin, in da se olajšajo trgovinsko poslovanje ter javna in zasebna vlaganja ter omogoči preživetje za vse.

54. Zavezujemo se, kadar je to mogoče, proizvajati in uporabljati obnovljive in cenovno ugodne vire energije ter trajnostne in učinkovite prometne storitve in infrastrukturo, kar bo krepilo povezljivost in zmanjšalo finančne, okoljske in javnozdravstvene stroške neučinkovite mobilnosti, prometne preobremenjenosti, onesnaževanja zraka, učinkov mestnega toplotnega otoka in hrupa. Zavezujemo se tudi namenjati posebno pozornost potrebam vseh ljudi po energiji in prevozu, zlasti revnih in tistih, ki živijo v neformalnih naseljih. Poudarjamo tudi, da zmanjševanje stroškov obnovljivih virov energije dejansko omogoča mestom in naseljem cenejšo dobavo energije.

55. Zavezujemo se spodbujati zdrave družbe z dajanjem prednosti dostopu do primernih, vključujočih in kakovostnih javnih storitev, do čistega okolja ob upoštevanju standardov kakovosti zraka, vključno z določili Svetovne zdravstvene organizacije, do socialnih infrastruktur in storitev, zlasti zdravstvenih storitev, vključno s splošnim dostopom do zdravstvenih storitev glede spolnih in reproduktivnih zadev za zmanjšanje smrtnosti novorojenčkov in porodnic.

56. Zavezujejo se po potrebi povečati gospodarsko produktivnost z zagotavljanjem možnosti, da si aktivno prebivalstvo zagotovi prihodek, spretnosti in znanje ter dostop do izobraževalnih ustanov, ki bodo pripomogle k oblikovanju inovativnega in konkurenčnega urbanega gospodarstva. Prav tako se zavezujejo povečati gospodarsko produktivnost s spodbujanjem polne in produktivne zaposlenosti in dostojnega dela ter možnosti preživetja v mestih in naseljih.

57. Zavezujejo se spodbujati polno in produktivno zaposlenost, dostojno delo za vse in možnosti preživetja v mestih in naseljih ter namenjati posebno pozornost potrebam žensk, mladih, invalidov, domorodnih ljudstev in lokalnih skupnosti, beguncev, notranje razseljenih oseb in migrantov, zlasti najrevnejših in najbolj ranljivih zaradi slabih razmer, in spodbujati nediskriminatorno dostop do zakonitih možnosti za zaslužek.

58. Zavezujejo se ustvarjati spodbudno, pravično in odgovorno poslovno okolje na načelih okoljske trajnosti in blaginje za vse s spodbujanjem investicij, inovacij in podjetništva. Prav tako se zavezujejo spopadati se z izzivi lokalnih poslovnih skupnosti s podpiranjem mikro, malih in srednjih podjetij in združenj v celotni vrednostni verigi, zlasti podjetij socialnega in solidarnostnega gospodarstva, ki delujejo v formalnih in neformalnih gospodarskih sektorjih.

59. Zavezujejo se, ob upoštevanju okoliščin v posamezni državi, priznati prispevek revnih delavcev v neformalnem gospodarstvu, zlasti žensk, vključno z neplačanimi in gospodinjstvi delavci ter delavci migranti, k urbanemu gospodarstvu. Okrepiti je treba njihove možnosti za preživetje, izboljšati delovne razmere in varnost prihodka, pravno in socialno varnost, dostop do spretnosti in znanj, sredstev in drugih podpornih storitev ter možnost, da zastopajo svoja stališča in da so zastopani. Z uravnoteženim pristopom, ki bo povezoval spodbude in ukrepe skladnosti, bomo omogočili postopen prehod delavcev in gospodarskih enot v formalno gospodarstvo ob hkratnem ohranjanju in izboljševanju obstoječih načinov preživljanja. Pri prehodu v formalno gospodarstvo bomo upoštevali nacionalne posebnosti glede okoliščin, zakonodaje, politik, praks in prednostnih nalog.

60. Zavezujejo se spodbujati in podpirati urbana gospodarstva pri postopnem prehodu na višjo produktivnost ob podpori sektorjev z visoko dodano vrednostjo, s spodbujanjem raznolikosti, tehnološke nadgradnje, raziskav in inovacij, zlasti ustanavljanja kakovostnih, primernih in produktivnih delovnih mest, kar bomo dosegli tudi s spodbujanjem kulturnih in kreativnih dejavnosti, trajnostnega turizma, uprizoritvenih umetnosti in varovanjem kulturne dediščine.

61. Zavezujejo se, kadar je to mogoče, izkoristiti urbano demografsko dividendo (visok delež aktivnega prebivalstva v mestih) in omogočiti mladim dostop do izobrazbe, razvoj spretnosti in znanj ter zaposlitev, kar bo v mestih in naseljih privedlo do večje produktivnosti in blaginje za vse. Deklice in dečki, mlade ženske in mladi moški so ključni akterji sprememb za ustvarjanje boljše prihodnosti in so sposobni, če jim to omogočimo, zavzemati se zase in za svoje skupnosti. Omogočiti jim boljše možnosti za učinkovito sodelovanje bo ključno za izvajanje Nove urbane agende.

62. Zavezujejo se spopasti se s socialnimi, gospodarskimi in prostorskimi posledicami staranja prebivalstva, kadar je to mogoče, in izkoristiti faktor staranja kot priložnost za ustvarjanje novih,

primernih delovnih mest in trajne, vključujoče in trajnostne gospodarske rasti ob ustvarjanju kakovostnejšega življenja za mestne prebivalce.

Okoljsko trajnosten in prožen urbani razvoj

63. Zavedamo se, da so mesta in naselja bolj kot doslej ogrožena zaradi netrajnostnih modelov porabe in proizvodnje, izgube biotske raznovrstnosti, obremenitev ekosistemov, onesnaževanja, naravnih nesreč in tistih, ki jih povzroči človek, podnebnih sprememb in s tem povezanih tveganj, ki spodkopavajo napore za odpravo revščine v vseh oblikah in razsežnostih in za uresničitev trajnostnega razvoja. Ob upoštevanju demografskih trendov v mestih in njihove ključne vloge v svetovnem gospodarstvu, pri ukrepih za blaženje podnebnih sprememb in prilaganja nanje ter pri rabi virov in ekosistemov, način načrtovanja, financiranja, razvoja, gradnje, upravljanja in vodenja mest neposredno vpliva na trajnost in prožnost daleč prek mestnih meja.

64. Zavedamo se tudi, da imajo po svetu, zlasti pa v državah v razvoju, mestna središča značilnosti, zaradi katerih so sama, še zlasti pa njihovi prebivalci izpostavljeni negativnim posledicam podnebnih sprememb in drugih naravnih nesreč in tistih, ki jih povzroči človek, kot so potresi, ekstremni vremenski dogodki, poplave, posedanje tal, viharji, vključno s peščeniimi in prašnimi viharji, vročinski valovi, pomanjkanje vode, suša, onesnaženje vode in zraka, prenosljive bolezni in dvig morske gladine, ki ogroža zlasti obalna območja, rečne delte in majhne otoške države v razvoju.

65. Zavezujemo se olajšati trajnostno upravljanje naravnih virov v mestih in naseljih na način, ki bo varoval in izboljševal urbane ekosisteme in okoljske storitve, zmanjševal izpuste toplogrednih plinov in onesnaženost zraka, spodbujal zmanjševanje tveganj nesreč in ustrezno ravnanje ob njih z ustreznimi strategijami za obvladovanje nesreč in rednih ocen tveganja za nastanek naravnih nesreč ali tistih, ki jih povzroči človek, vključno s standardi za določanje ravni tveganja, ob podpiranju trajnostnega gospodarskega razvoja in varovanja blaginje in kakovosti življenja ljudi s trajnostnim urbanističnim in prostorskim načrtovanjem, infrastrukturo in osnovnimi storitvami.

66. Zavezujemo se sprejeti koncept pametnih mest, ki izkorišča prednosti digitalizacije, čistih energij in tehnologij ter inovativnih načinov prevoza, in prebivalcem omogoča, da sprejemajo okolju prijaznejše odločitve in podpirajo trajnostno gospodarsko rast ter mestom omogoča, da izboljšajo ponudbo storitev.

67. Zavezujemo se oblikovati in vzdrževati dobro povezana in dobro razporejena omrežja odprtih, večnamenskih, varnih, vključujočih, dostopnih, zelenih in kakovostnih javnih površin, krepiti odpornost mest proti nesrečam in podnebnim spremembam, kot so poplave, suša in vročinski valovi, izboljšati varnost hrane in prehrano, telesno in duševno zdravje, kakovost zunanega zraka in zraka v bivališčih, zmanjšati hrup in spodbujati oblikovanje mest, naselij in urbanih krajin, ki bodo privlačni in prijetni za življenje, in dati prednost varovanju endemičnih vrst.

68. Zavezujemo se namenjati posebno pozornost mestnim deltam, obalnim območjem in drugim okoljsko občutljivim območjem s poudarjanjem njihove pomembne vloge pri zagotavljanju virov za

prevoz, varnosti hrane, gospodarske blaginje, ekosistemskih storitev in odpornosti. Zaveujemo se sprejeti ustrezne ukrepe v okviru trajnostnega urbanega in prostorskega načrtovanja in razvoja.

69. Zaveujemo se ohraniti in krepiti ekološko in socialno vlogo zemljišč, vključno z obalnimi območji, ki vzdržujejo mesta in naselja, in podpirati rešitve za spodbujanje trajnostnih oblik porabe in pridelave, ki upoštevajo ekosisteme in skrbijo, da njihove obnovitvene sposobnosti niso presežene. Prav tako se zaveujemo spodbujati trajnostno rabo zemljišč z usklajevanjem širjenja in ustrezne gostote in strnjivosti mest, da se prepreči in omeji neobvladano širjenje urbanih območij ter preprečita nepotrebno spreminjanje rabe tal in izguba kmetijskih zemljišč ter občutljivih in pomembnih ekosistemov.

70. Zaveujemo se podpirati lokalno zagotavljanje hrane in osnovnih storitev ter izkoriščati vire v bližini ob zavedanju, da je preveliko zanašanje na oddaljene vire energije, vode, hrane in materialov lahko velika težava pri doseganju trajnosti, zlasti zaradi možnosti motenj v preskrbi, in da lokalno zagotavljanje blaga in storitev lahko olajša dostop prebivalcev do virov.

71. Zaveujemo se krepiti trajnostno upravljanje z viri, vključno z zemljišči, vodo (oceani, morji in sladko vodo), energijo, materiali, gozdovi in hrano, z namenjanjem posebne pozornosti okolju prijaznemu ravnanju z odpadki in zmanjšanju vseh vrst odpadkov, nevarnih kemikalij, vključno z onesnaževalci zraka in kratkotrajnimi podnebnimi onesnaževalci, toplogrednimi plini in hrupom, na način, ki upošteva povezave med mesti in podeželjem, funkcijsko preskrbo in vrednostne verige glede na vpliv na okolje in trajnost, in ki predvideva prehod na krožno gospodarstvo ob hkratnem omogočanju ohranjanja, oživiljanja, obnavljanja in krepitve odpornosti ekosistemov, ko se soočajo z novimi izzivi.

72. Zaveujemo se izvajati dolgoročne postopke urbanističnega in prostorskega načrtovanja ter prakse prostorskega razvoja, ki vključujejo celostno načrtovanje in upravljanje vodnih virov, ob upoštevanju mestno-podeželskih območij na lokalni in regionalni ravni in ob sodelovanju pomembnih deležnikov in skupnosti.

73. Zaveujemo se spodbujati varovanje in vzdržno rabo vode z obnavljanjem vodnih virov na urbanih, primestnih in podeželskih območjih, z zmanjševanjem količine odpadnih voda in njihovim čiščenjem, zmanjševanjem vodnih izgub, spodbujanjem ponovne rabe vode in povečevanjem zbiranja in zadrževanja vode ter obnavljanja podzemne vode ob upoštevanju vodnega kroga.

74. Zaveujemo se spodbujati okolju prijazno ravnanje z odpadki in bistveno zmanjšati proizvodnjo odpadkov z zmanjševanjem njihove količine, njihovo ponovno uporabo in recikliranjem, zmanjševanjem odlagališč in spreminjanjem odpadkov v energijo, če jih ni mogoče reciklirati ali če je tako za okolje najbolje. Zaveujemo se tudi zmanjševati onesnaževanje morja z boljšim gospodarjenjem z odpadki in odpadnimi vodami na obalnih območjih.

75. Zaveujemo se spodbujati državne, poddržavne in lokalne uprave k vzpostavljanju trajnostne in cenovno ugodne oskrbe z energijo, pridobljene iz obnovljivih virov, in h gradnji energijsko učinkovitih stavb in uporabi energijsko učinkovitih načinov gradnje ter spodbujati varčevanje z energijo in

energijsko učinkovitost, ki imata ključno vlogo pri zmanjševanju izpustov toplogrednih plinov in črnega ogljika, omogočata trajnostno porabo in proizvodnjo, pomagata ustvarjati primerna delovna mesta, izboljšujeta javno zdravje in zmanjšujeta stroške oskrbe z energijo.

76. Zavezuje se vzdržno uporabljati naravne vire in usmeriti naša prizadevanja v učinkovito rabo surovin in gradbenih materialov, kot so beton, kovine, les, minerali in zemljišča. Zavezuje se graditi varne obrate za predelavo in recikliranje materialov, spodbujati gradnjo trajnostnih in odpornih stavb ter dajati prednost uporabi lokalnih, nestrupenih in recikliranih materialov ter barv in premazov brez svinca.

77. Zavezuje se okrepiti požarnost mest in naselij, zlasti s pomočjo razvoja kakovostne infrastrukture in prostorskega načrtovanja, z uvajanjem in izvajanjem celostnih politik in načrtov ter okoljskih pristopov, ki upoštevajo starostno strukturo in enakost spolov, v skladu s Sendajskim okvirom za zmanjševanje tveganja nesreč 2015–2030 in z uveljavljanjem celovitih zmanjševanja in upravljanja tveganja nesreč na vseh ravneh in na podlagi podatkov, da se zmanjšajo ranljivost in tveganja, zlasti na območjih formalnih in neformalnih, tudi barakarskih naselij, ki so nevarnostim najbolj izpostavljena, ter da se gospodinjstvom, skupnostim, institucijam in storitvenim dejavnostim omogoči, da se pripravijo na te nevarnosti, vključno s šoki in stresom, da so se sposobne nanje odzvati in se jim prilagoditi ter po nesrečah hitro okrevati. Spodbujali bomo gradnjo odporne in učinkovite infrastrukture ter zmanjševali tveganja nesreč in njihove posledice, vključno s prenavljanjem barakarskih in neformalnih naselij. Prav tako bomo v sodelovanju z lokalnimi oblastmi in deležniki spodbujali izvajanje ukrepov za krepitev in posodabljanje vsega nevarnega stanovanjskega fonda, tudi v barakarskih in neformalnih naseljih, da bo odporen proti nesrečam.

78. Zavezuje se zamenjati reaktivni pristop za proaktivnega, ki bo upošteval vsa tveganja in vse plasti družbe in ki bo spodbujal ozaveženost o tveganjih in vlaganja v preprečevanje tveganj in krepitev odpornosti ob zagotavljanju pravočasnega in učinkovitega odzivanja lokalnih oblasti na neposredne potrebe prebivalcev, žrtev naravnih nesreč ali nesreč, ki jih je povzročil človek, in spopadov. To naj vključuje vgradnjo načela boljše obnove (»build back better«) v postopke obnove po nesrečah, da se pri prihodnjem načrtovanju upoštevajo ukrepi in izkušnje iz preteklih nesreč o odporni gradnji ter okoljskih in prostorskih vidikih ter zavedanje o možnostih za nova tveganja.

79. Zavezuje se spodbujati dejavnosti v korist podnebja na državni, poddržavni in lokalni ravni, vključno s prilagajanjem na podnebne spremembe in blaženjem teh sprememb ter podpiranjem prizadevanj mest in naselij, njihovih prebivalcev in vseh lokalnih deležnikov kot pomembnih izvajalcev. Prav tako se zavezuje krepiti odpornost in zmanjševati izpuste toplogrednih plinov v vseh ustreznih sektorjih. Ti ukrepi morajo upoštevati cilje Pariškega sporazuma, ki je bil sprejet v okviru Konvencije Združenih narodov o podnebnih spremembah, zlasti da bodo pogodbenice zvišanje povprečne svetovne temperature omejile na precej manj kot 2 °C v primerjavi s predindustrijsko ravni ter si prizadevale, da ne bi seglo 1,5 °C nad predindustrijsko ravni.

80. Zavezuje se spodbujati srednjeročno in dolgoročno načrtovanje prilagajanja podnebnim spremembam ter na ravni mest spodbujati ocenjevanje njihove ranljivosti za podnebne spremembe

in vpliva teh sprememb nanje, za oblikovanje takih načrtov, politik, programov in dejavnosti, ki krepijo odpornost prebivalcev mest, zlasti z upoštevanjem potreb ekosistemov.

Učinkovito izvajanje

81. Zavedamo se, da bo izpolnjevanje zavez k spremembam iz Nove urbane agende zahtevalo izvajanje vključujočih politik na državni, poddržavni in lokalni ravni, participativno načrtovanje in upravljanje urbanega prostorskega razvoja in učinkovitost pri izvajanju, mednarodno sodelovanje in ukrepe za krepitev zmogljivosti, vključno z izmenjavo najboljših praks, politik in programov med vladami na vseh ravneh.

82. Pozivamo vse mednarodne organizacije in organe, vključno s tistimi, ki so del sistema Združenih narodov in podpisniki večstranskih okoljskih sporazumov, razvojne partnerje, mednarodne in večstranske finančne institucije, regionalne razvojne banke, zasebni sektor in druge deležnike, da tesneje sodelujejo in se usklajujejo pri izvajanju svojih razvojnih politik in programov za mesta in podeželje ter celostno pristopijo k izvajanju trajnostne urbanizacije v okvirih, ki jih določa Nova urbana agenda.

83. Pri tem poudarjamo, da je nujno izboljšati sodelovanje in usklajenost na področju trajnostnega urbanega razvoja v okviru sistema Združenih narodov na ravni strateškega načrtovanja, izvajanja in poročanja v skladu z 88. točko Agende za trajnostni razvoj do leta 2030.

84. Odločno pozivamo države, naj se vzdržijo sprejemanja in izvajanja kakršnihkoli enostranskih gospodarskih, finančnih ali trgovinskih ukrepov, ki niso v skladu z mednarodnim pravom in Ustanovno listino Združenih narodov ter ovirajo celovit gospodarski in družbeni razvoj, še zlasti v državah v razvoju.

Graditev strukture mestnega upravljanja: vzpostavitev podpornega okvira

85. Sprejemamo načela in strategije iz mednarodnih smernic za decentralizacijo in krepitev lokalnih oblasti in mednarodnih smernic za dostop do osnovnih storitev za vse, ki jih je z resolucijama 21/3 z dne 20. aprila 2007¹⁵ in 22/8 z dne 3. aprila 2009¹⁶ sprejel upravni svet Programa Združenih narodov za naselja (UN-Habitat).

86. Učinkovito izvajanje Nove urbane agende bomo vgradili v vključujoče, izvedljive in dejavne urbane politike, da bo trajnostni urbani in prostorski razvoj postal neizogiben del razvojnih politik in načrtov s podporo državnih, poddržavnih in lokalnih institucionalnih in normativnih okvirov, in zagotovili, da bodo ti ustrezno povezani s preglednimi in odgovornimi finančnimi mehanizmi.

¹⁵ Glej uradni zapis Generalne skupščine, 62. zasedanje, priloga št. 8 (A/62/8), dodatek I.

¹⁶ Ibid., 64. zasedanje, priloga št. 8 (A/64/8), dodatek I.

87. Spodbujali bomo boljše usklajevanje in sodelovanje med državnimi, poddržavnimi in lokalnimi upravami, tudi s pogajalskimi mehanizmi na več ravneh, in z jasno opredelitvijo pristojnosti, možnosti in virov na vsaki ravni uprave.

88. Zagotovili bomo usklajenost ciljev in ukrepov sektorskih politik, med drugim pri razvoju podeželja, rabi zemljišč, varnosti hrane in prehrani, upravljanju z naravnimi viri, zagotavljanju javnih storitev, vode in sanitarne komunalne ureditve, pri zdravstvenih, okoljskih, energetskih in stanovanjskih politikah ter politikah zagotavljanja mobilnosti na različnih ravneh političnega upravljanja in prek upravnih meja ob upoštevanju različnih funkcionalnih območij, da okrepimo celostne pristope v urbanizmu in izvajamo celostne strategije načrtovanja mest in prostora, ki temeljijo na teh pristopih.

89. Sprejeli bomo ukrepe, da na podlagi načel enakosti in nediskriminacije vzpostavimo pravni in politični okvir za krepitev sposobnosti vlad, da učinkovito izvajajo državne urbane politike in so sposobne oblikovati politike ter sprejemati odločitve, ob zagotavljanju ustrezne davčne, politične in upravne decentralizacije na načelu subsidiarnosti.

90. Ob spoštovanju nacionalnih zakonodaj bomo podpirali krepitev zmogljivosti poddržavnih in lokalnih uprav za izvajanje učinkovitega lokalnega in mestnega upravljanja na več ravneh, prek upravnih meja in na podlagi funkcionalnih območij ob zagotavljanju udeležbe poddržavnih in lokalnih uprav pri odločanju in ob zagotavljanju potrebnih pristojnosti in virov za te uprave, da se bodo sposobne odzivati na pereča vprašanja mest, metropolitanskih območij in prostora. Spodbujali bomo upravljanje metropolitanskih območij, ki bo vključujoče in bo upoštevalo pravne okvire in zajemalo zanesljive finančne mehanizme, vključno z vzdržnim upravljanjem dolgov. Sprejeli bomo ukrepe za spodbujanje popolnega in učinkovitega sodelovanja žensk in upoštevanje njihovih enakih pravic na vseh področjih ter za njihov dostop do vodilnih položajev na vseh ravneh odločanja, tudi na ravni lokalnih uprav.

91. Lokalnim upravam bomo zagotovili pomoč pri vzpostavljanju upravne in upravljalvske strukture v skladu z nacionalnimi predpisi in politikami, da bodo upoštevale lokalne potrebe. Spodbujali bomo ustrezne normativne okvire in podpirali lokalne uprave pri vzpostavljanju partnerskih odnosov s skupnostmi, civilno družbo in zasebnim sektorjem za vzpostavitev in upravljanje osnovnih storitev in infrastrukture ter zagotovili varovanje javnega interesa in jasno opredelitev ciljev, zadolžitvev in mehanizmov za prevzemanje odgovornosti.

92. Na vseh ravneh oblikovanja urbanih in prostorskih politik in na vseh stopnjah postopkov načrtovanja, od zasnove do načrtovanja, priprave proračuna, izvedbe, ocene in pregleda, bomo spodbujali participativne pristope, ki upoštevajo starostno strukturo in enakost spolov, ki izhajajo iz novih oblik neposrednega partnerstva med vladami na vseh ravneh in civilno družbo, vključno s široko zasnovanimi stalnimi mehanizmi in platformami za sodelovanje in svetovanje, ki so odprti za vse in imajo zadostna sredstva, ki uporabljajo informacijske in komunikacijske tehnologije in zagotavljajo dostop do podatkovnih rešitev.

Načrtovanje in upravljanje prostorskega razvoja mest

93. Priznavamo načela in strategije za urbanistično in prostorsko načrtovanje iz mednarodnih smernic za urbanistično in prostorsko načrtovanje, ki jih je z resolucijo 25/6 z dne 23. aprila 2015 sprejel upravni svet Programa Združenih narodov za naselja (UN-Habitat).¹⁷

94. Uvedli bomo celostno načrtovanje, ki si prizadeva za uskladitev kratkoročnih potreb z dolgoročnimi cilji konkurenčnega gospodarstva, kakovostnega življenja in trajnostnega okolja. Prav tako si bomo prizadevali naše načrte narediti prožne, da se bodo lahko prilagajali družbenim in gospodarskim spremembam. Te načrte bomo sistematično izvajali in ocenjevali, pri tem pa se trudili izkoriščati tehnološke inovacije in tako oblikovati boljše življenjsko okolje.

95. Podpirali bomo izvajanje celostnih, policentričnih in uravnoveženih prostorskih razvojnih politik in načrtov, spodbujali sodelovanje in medsebojno podporo med različno velikimi mesti in naselji, krepili vlogo majhnih in srednje velikih mest pri krepitvi varnosti hrane in prehrane, omogočili dostop do trajnostnih, cenovno ugodnih, primernih, odpornih in varnih bivališč, infrastrukture in storitev, olajšali trgovinske povezave prek celotnega mestno-podeželskega območja in zagotovili, da bodo mali kmetje in ribiči povezani v lokalne, državne, regionalne in svetovne vrednostne verige in trge. Prav tako bomo podpirali mestno kmetijstvo in odgovorno, lokalno in trajnostno porabo in proizvodnjo ter družbeno vzajemnost s spodbudnimi in dostopnimi omrežji lokalnih trgov in trgovin kot mogočih načinov za prispevanje k trajnosti in varnosti hrane.

96. Spodbujali bomo uvajanje trajnostnega urbanističnega in prostorskega načrtovanja, vključno z načrti za mestne regije ter metropolitanska območja, da pride do sodelovanja in vzajemnega delovanja med urbaniimi območji vseh velikosti ter njihovo primestno in podeželsko okolico, vključno s tistimi, ki segajo prek državnih meja, in podpirali bomo razvoj trajnostnih regionalnih infrastrukturnih projektov, ki omogočajo trajnostno gospodarsko produktivnost in spodbujajo enakomeren razvoj regij na celotnem mestno-podeželskem območju. Zato bomo spodbujali mestno-podeželska partnerstva in mehanizme medobčinskega sodelovanja na podlagi razumevanja funkcionalnih in urbanih območij kot učinkovitih instrumentov za izvajanje občinskih in mestnih upravnih nalog, zagotavljanje javnih storitev ter spodbujanje lokalnega in regionalnega razvoja.

97. Zavzemali se bomo za načrtovane širitve in zgoščevanje mest ter dajali prednost prenovi, regeneraciji in posodabljanju urbanih območij, vključno s preurejanjem barakarskih in neformalnih naselij, zagotavljanjem visokokakovostnih stavb in javnih prostorov, spodbujanjem celovitih in odzivnih pristopov, ki bodo omogočili sodelovanje vseh deležnikov in prebivalcev, ter z izogibanjem prostorskemu in družbenoekonomskemu ločevanju in spreminjanju sestave prebivalcev ob ohranjanju kulturne dediščine ter preprečevanju in omejevanju nenadzorovanega širjenja mest.

98. Spodbujali bomo celostno urbanistično in prostorsko načrtovanje, vključno z načrtovanimi širitvami mest, na podlagi načel pravične, učinkovite in trajnostne rabe zemljišč in naravnih virov, strnjivosti, policentrizma, ustrezne gostote in povezljivosti in sočasne rabe prostora ter mešane družbene in

¹⁷ Ibid., 70. zasedanje, priloga št. 8 (A/70/8), dodatek.

gospodarske rabe na pozidanih območjih, da se prepreči nenadzorovano širjenje mest, zmanjšajo težave in potrebe glede mobilnosti ter stroški zagotavljanja storitev na prebivalca in izkoristijo prednosti gostote ter ekonomije obsega in koncentracije.

99. Spodbujali bomo izvajanje strategij urbanističnega načrtovanja, ki omogočajo socialno mešanje z zagotavljanjem cenovno ugodnih bivališč in dostopa do kakovostnih osnovnih storitev in javnih prostorov za vse, krepijo varnost in zaščito ter omogočajo družbeno in medgeneracijsko navezovanje stikov in spoštovanje različnosti. Sprejeli bomo ukrepe za uvedbo ustreznega usposabljanja in podpore za ljudi in skupnosti, ki zagotavljajo storitve na območjih, kjer prihaja do urbanega nasilja.

100. Podpirali bomo zagotavljanje dobro načrtovanih mrež varnih, dostopnih, zelenih in kakovostnih ulic in drugih javnih prostorov po meri človeka, ki so splošno dostopni in brez kriminala in nasilja, tudi nadlegovanja in nasilja na podlagi spola, ter ukrepe, ki omogočajo optimalno uporabo pritličnih prostorov, podpirajo formalne in neformalne lokalne tržnice in trgovine ter neprofitne skupnostne pobude, privabljajo ljudi na javne površine, spodbujajo hojo in kolesarjenje za izboljšanje zdravja in dobrega počutja.

101. V postopke urbanističnega in prostorskega načrtovanja ter razvoja, ki upoštevajo starostno strukturo in enakost spolov, bomo vključili razmislek in ukrepe za zmanjševanje tveganj nesreč in za prilagajanje podnebnim spremembam in njihovo blažitev, vključno z vprašanjem izpustov toplogrednih plinov, prostorskim načrtovanjem, načrtovanjem stavb in gradnje, storitvami in infrastrukturo, ki temeljijo na krepitvi odpornosti in učinkovitem prilagajanju podnebnim spremembam, in uvajanjem na naravi temelječih rešitev. Spodbujali bomo sodelovanje in usklajevanje med sektorji ter krepili zmogljivost lokalnih uprav za oblikovanje in izvajanje načrtov za zmanjševanje tveganja nesreč in odzivanje, kot so ocene tveganja glede lokacije obstoječih in predvidenih javnih objektov in infrastrukture, in da bodo lahko pripravili ustrezne postopke za delovanje v izrednih razmerah in načrte za evakuacijo.

102. Prizadevali si bomo okrepiti zmogljivost za urbanistično načrtovanje in oblikovanje ter zagotoviti usposabljanje za urbaniste na državni, poddržavni in lokalni ravni.

103. Sprejeli bomo celostne ukrepe za varnost mest in preprečevanje kriminala in nasilja, vključno s terorizmom in nasilnim ekstremizmom, ki vodi v terorizem. Ti ukrepi bodo omogočili lokalnim skupnostim in nevladnim akterjem sodelovanje pri pripravi urbanih strategij in pobud, ob upoštevanju stanja v barakarskih in neformalnih naseljih, ranljivosti in kulturnih dejavnikov pri oblikovanju politik glede javne varnosti in preprečevanja kriminala in nasilja, vključno s preprečevanjem stigmatizacije posameznih skupin prebivalstva in bojem proti taki stigmatizaciji teh skupin, ki naj bi pomenile večje varnostno tveganje.

104. Spodbujali bomo spoštovanje zakonskih zahtev s trdnimi vključujočimi upravljavskimi okviri in odgovornimi institucijami, ki vodijo zemljiške registre ter zagotavljajo pregledno in trajnostno upravljanje in rabo zemljišč, vpis nepremičnin in dober finančni sistem. Lokalnim upravam in pomembnim deležnikom bomo z različnimi mehanizmi pomagali pri vzpostavitvi in uporabi temeljnih podatkov o nepremičninah, kot so kataster, karte vrednotenja zemljišč in ogroženih območij ter podatki

o cenah zemljišč in stanovanj, da bodo lahko pravočasno pripravili kakovostne in zanesljive podatke, razčlenjene glede na prihodek, spol, starost, raso, narodnost, migracijski status, invalidnost, geografski položaj in druge ustrezne značilnosti posamezne države, potrebne za oceno spremembe vrednosti zemljišč ob zagotovitvi, da ti podatki ne bodo uporabljeni za diskriminacijske politike rabe zemljišč.

105. Spodbujali bomo postopno uresničevanje pravice do ustreznega bivališča kot dela pravice do ustrezne življenjske ravni. Na vseh ravneh bomo oblikovali in izvajali stanovanjske politike, ki bodo predvidevale soudeležbo pri načrtovanju in uveljavljale načelo subsidiarnosti, da se zagotovi skladnost med državnimi, poddržavnimi in lokalnimi razvojnimi strategijami, zemljiško politiko in ponudbo stanovanj.

106. Spodbujali bomo stanovanjske politike, ki temeljijo na načelih socialne vključenosti, gospodarske učinkovitosti in varovanja okolja. Podpirali bomo učinkovito rabo javnih virov za cenovno ugodna in trajnostna bivališča, vključno z zemljišči na osrednjih in gosto zazidanih mestnih območjih, ki so opremljena z ustrežno infrastrukturo, in spodbujali gradnjo za prebivalstvo z različnimi dohodki za omogočanje socialne vključenosti in povezovanja.

107. Spodbujali bomo pripravo politik, orodij, mehanizmov in finančnih modelov, ki omogočajo dostop do široke ponudbe cenovno ugodnih in trajnostnih bivanjskih možnosti, vključno z najemom in drugimi vrstami prebivanja, kakor tudi skupinske oblike, kot so sobivanje, zemljišča v lasti skupnosti in druge oblike skupnega lastništva, ki omogočajo zadovoljevanje čedalje večjih potreb posameznikov in skupnosti, da se izboljša ponudba bivališč (zlasti za skupine z nizkimi dohodki), preprečijo segregacija in samovoljne prisilne izselitve in razseljevanje ter zagotovijo dostojna in primerna nadomestna bivališča. Podpirali bomo tudi izboljševanje kakovosti stanovanj in programe za samostojno gradnjo ter namenili posebno pozornost preurejanju barakarskih in neformalnih naselij.

108. Podpirali bomo oblikovanje stanovanjskih politik, ki spodbujajo celostni lokalni pristop, ki obravnava tesno povezovanje med izobraževanjem, zaposlenostjo, stanovanjsko ponudbo in zdravjem ter preprečuje izključenost in segregacijo. Prav tako se zavezujemo, da se bomo borili proti brezdomstvu in njegovi kriminalizaciji in za njegovo odpravo z usmerjenimi politikami in ciljnimi vključevalnimi strategijami, zlasti s celovitimi, vključujočimi in trajnostnimi programi, ki na prvo mesto postavljajo zagotavljanje stanovanj.

109. Po potrebi bomo predvideli dodelitev več finančnih sredstev in človeških virov za prenavo barakarskih in neformalnih naselij in po možnosti za preprečevanje njihovega nastanka s strategijami, ki sežejo onkraj fizičnih in okoljskih izboljšav, da se zagotovi vključitev barakarskih in neformalnih naselij v socialno, gospodarsko, kulturno in politično mestno življenje. Te strategije naj zajemajo dostop do trajnih, ustreznih, varnih in cenovno ugodnih bivališč ter osnovnih storitev in varnih, vključujočih, dostopnih, zelenih in kakovostnih javnih površin ob spodbujanju varnosti in urejenosti lastništva ter ukrepov za preprečevanje sporov in mediacijo.

110. Spodbujali bomo prizadevanja za opredelitev in okrepitev vključujočih in preglednih sistemov spremljanja za zmanjševanje deleža ljudi, ki živijo v barakarskih in neformalnih naseljih, in pri tem

upoštevali izkušnje preteklih dejavnosti za izboljšanje življenjskih razmer prebivalcev barakarskih in neformalnih naselij.

111. Spodbujali bomo pripravo ustreznih in izvršljivih predpisov v stanovanjskem sektorju, ki bodo zajemali gradbene kodekse in standarde, dovoljenja za gradnjo, predpise in odloke o rabi zemljišč in predpise o načrtovanju; ki bodo spodbujali preprečevanje nezanesljivih poslov, razseljevanja, brezdomstva in samovoljnih izselitev in boj proti njim ter zagotavljali trajnost, kakovost, cenovno dostopnost, zdravje, varnost, dostopnost, energijsko učinkovitost in učinkovito rabo virov ter odpornost. Spodbujali bomo tudi diferencialno analizo stanovanjske ponudbe in povpraševanja na podlagi kakovostnih, pravočasnih, zanesljivih in razčlenjenih podatkov na državni, poddržavni in lokalni ravni ob upoštevanju socialnih, gospodarskih, okoljskih in kulturnih vidikov.

112. Spodbujali bomo izvajanje programov trajnostnega urbanega razvoja, ki postavljajo zagotavljanje bivališč in potrebe prebivalcev v središče svojih strategij, v katerih dajejo prednost dobro umeščenim in razporejenim stanovanjskim projektom, ki ne omogočajo nastanka predmestnih in izoliranih stanovanjskih naselij, ločenih od urbanih sistemov, ne glede na socialni ali gospodarski segment, za katerega so namenjeni, in ki ponujajo rešitve za stanovanjske potrebe skupin z nizkimi dohodki.

113. Sprejeli bomo ukrepe za izboljšanje varnosti cestnega prometa in jih vgradili v načrtovanje in oblikovanje trajnostne infrastrukture za mobilnost in promet. S pobudami za ozaveščanje bomo spodbujali sistem varnosti, zapisan v dokumentu Desetletje za večjo varnost na cestah (Decade of Action for Road Safety), ter posebno pozornost namenili potrebam vseh žensk in deklic, otrok in mladine, starejših in invalidov ter ljudi, ki živijo v slabih razmerah. Delovali bomo za sprejetje, izvajanje in krepitev politik in ukrepov za aktivno varovanje in spodbujanje varne hoje in uporabe kolesa, za splošno izboljšanje zdravja, zlasti za preprečevanje poškodb in nenalezljivih bolezni. Prizadevali si bomo za pripravo in izvajanje celostne zakonodaje in politik za varnost motoristov glede na nesorazmerno veliko in rastoče število smrti in poškodb motoristov po vsem svetu, zlasti v državah v razvoju. Naša prednostna naloga bo zagotavljanje varne in zdrave poti v šolo za vse otroke.

114. Spodbujali bomo urbano mobilnost in kopenske ter pomorske prometne sisteme, ki so dostopni vsem, varni, cenovno ugodni in trajnostni ter upoštevajo starostno strukturo in enakost spolov, ki omogočajo koristno sodelovanje pri socialnih in gospodarskih dejavnostih v mestih in naseljih, z vgrajevanjem načrtov prometa in mobilnosti v celovite urbanistične in prostorske načrte in s spodbujanjem široke izbire možnosti za prevoz in mobilnost, zlasti s podpiranjem:

(a) bistvene širitve dostopne, varne, učinkovite, cenovno ugodne in trajnostne infrastrukture javnega prevoza ter možnosti nemotoriziranega prometa, kot sta pešačenje in kolesarjenje, ter jim bomo dajali prednost pred zasebnim motoriziranim prometom;

(b) uredite, ki dajejo prednost javnemu prevozu, ki čim bolj skrajšujejo razdalje, zlasti za revne, in zagotavljajo cenovno ugodna bivališča za ljudi z različnimi dohodki ter raznolika delovna mesta in storitve;

(c) boljšega in usklajenega načrtovanja prometa in rabe zemljišč, ki vodi k zmanjšanju potreb po potovanju in prevozu, izboljšuje povezave med mestnimi, primestnimi in podeželskimi območji, vključno z vodnimi potmi, ter načrtovanja prometa in mobilnosti, zlasti v majhnih otoških državah v razvoju in obalnih mestih;

(d) takih oblik prevoza blaga in logistike v mestih, ki omogočajo učinkovit dostop do proizvodov in storitev, čim bolj zmanjšujejo njihov vpliv na okolje in kakovost življenja v mestu in čim bolj pripomorejo k trajni, vključujoči in trajnostni gospodarski rasti.

115. Na državni, poddržavni in lokalni ravni bomo sprejeli ukrepe za razvoj mehanizmov in skupnih okvirov za oceno širše koristi mestnih in metropolitanskih prometnih shem, zlasti njihovega vpliva na okolje, gospodarstvo, socialno povezanost, kakovost življenja, dostopnost, prometno varnost, javno zdravje in podnebne spremembe.

116. Spodbujali bomo razvoj teh mehanizmov in okvirov na podlagi trajnostnih državnih urbanih prometnih politik in politik mobilnosti za javna naročila in predpise na področju prometa in storitev za mobilnost na urbanih in metropolitanskih območjih, ki bodo vzdržni, odprti in pregledni, vključno z novimi tehnologijami, ki omogočajo souporabo storitev mobilnost. Podpirali bomo oblikovanje jasnih, preglednih in odgovornih pogodbenih razmerij med lokalnimi upravami in ponudniki prevoza in storitev mobilnosti, vključno z upravljanjem podatkov, ki poudarjeno varujejo javni interes in zasebnost posameznikov ter določajo medsebojne obveznosti.

117. Na državni, poddržavni in lokalni ravni bomo spodbujali boljše usklajevanje med oddelki za promet in urbanistično ter prostorsko načrtovanje in medsebojno razumevanje okvirov za načrtovanje in pripravo politik, vključno z načrti za trajnostni promet in mobilnost v mestih in na metropolitanskih območjih. Poddržavne in lokalne uprave bomo podpirali pri kreipitvi nujnih znanj in zmogljivosti za izvajanje in uveljavitev teh načrtov.

118. Državne, poddržavne in lokalne uprave bomo spodbujali k vzpostavitvi in širjenju finančnih instrumentov, ki jim bodo omogočali izboljšanje infrastrukture ter prometnih sistemov in mobilnosti, kot so sistemi za hiter tranzit, povezani prometni sistemi, železniški in letalski sistemi ter zadostna in ustrezna infrastruktura za kolesarje in pešce, ter tehnološke inovacije prometnih sistemov in tranzita, ki bodo omogočile zmanjševanje zastojev in onesnaževanja ter povečale učinkovitost, povezljivost, dostopnost, zdravje in kakovost življenja.

119. Spodbujali bomo ustrezna vlaganja v varne, dostopne in trajnostne infrastrukturne in storitvene sisteme za oskrbo z vodo, sanitarne ureditve in higijene, za gospodarjenje z odpadnimi vodami in odpadki, odvodnjavanje, zmanjševanje onesnaženja zraka in gospodarjenje z meteornimi vodami, da se okrepi varnost v primerih z vodo povezanih nesreč, izboljša zdravje, vsem zagotovi splošen in enakopraven dostop do varne in cenovno ugodne pitne vode ter dostop do ustrezne in enakopravne sanitarne ureditve in higijene, in s tem odpravi defekacijo na prostem, pri čemer bomo namenili posebno pozornost potrebam in varnosti žensk in deklic ter ljudi, ki živijo v slabih razmerah. Prizadevali si bomo, da bo ta infrastruktura odporna proti podnebnim spremembam in bo sestavni del

celostnih urbanističnih in prostorskih razvojnih načrtov, med drugim z načrti za stanovanjsko gradnjo in mobilnost, in da bo izvedena participativno in z upoštevanjem inovativnih, z viri gospodarnih, dostopnih in prilagojenih trajnostnih rešitev ob spoštovanju kulturnih posebnosti.

120. S krepitvijo njihovih zmogljivosti se bomo trudili usposobiti izvajalce javnih služb za oskrbo z vodo in za zagotavljanje sanitarne komunalne ureditve, da bodo zmožni vzpostaviti trajnostne sisteme gospodarjenja z vodo, vključno s trajnostnim vzdrževanjem mestne komunalne infrastrukturne, da se postopoma odpravijo neenakosti ter vsem omogoči splošni in enakopravni dostop do varne in cenovno ugodne pitne vode ter ustrezne sanitarne ureditve in higiene.

121. Zagotovili bomo splošni dostop do cenovno ugodnih, zanesljivih in modernih energetskih storitev ob spodbujanju energetske učinkovitosti in rabe trajnostne energije iz obnovljivih virov in podpiranju prizadevanj poddržavnih in lokalnih uprav za njihovo uporabo v javnih zgradbah in infrastrukturnih objektih ter podpirali poddržavne in lokalne uprave, kadar bo to mogoče, da izkoristijo svoj neposredni nadzor nad lokalno infrastrukturo in pravili za večjo vključenost takih storitev v sektorje končne uporabe, kot so stanovanjske, komercialne in industrijske zgradbe, industrija, promet, ravnanje z odpadki in sanitarna ureditev. Spodbujamo tudi sprejetje predpisov in standardov o energetske učinkovitosti stavb, obnovljivih ciljih, označevanju energetske učinkovitosti, posodabljanju obstoječih zgradb ter izvajanje politik javnega naročanja glede energije, med drugimi zahtevami in glede na koliščine, da se dosežejo cilji energetske učinkovitosti. Prednost bomo dajali gradnji pametnih lokalnih energetskih omrežij in sistemov ter skupnostnim energetskim načrtom za povečanje medsebojnih učinkov med rabo energije iz obnovljivih virov in energetske učinkovitostjo.

122. Podpirali bomo decentralizirano odločanje glede odlaganja odpadkov in spodbujali splošni dostop do trajnostnih sistemov ravnanja z odpadki. Podpirali bomo ukrepe za širšo odgovornost proizvajalcev, ki povezujejo proizvajalce odpadkov in sisteme za financiranje ravnanja z odpadki v mestih, zmanjšujejo nevarnosti in družbenoekonomske posledice toka odpadkov in povečujejo stopnjo recikliranja z boljšim oblikovanjem proizvodov.

123. Spodbujali bomo vključevanje varnosti hrane in prehranskih potreb mestnih prebivalcev, zlasti revnih, v urbanistično in prostorsko načrtovanje za odpravo lakote in podhranjenosti. Spodbujali bomo usklajevanje trajnostne varnosti hrane in kmetijskih politik na vseh mestnih, primestnih in podeželskih območjih, da se olajšajo pridelava, skladiščenje, prevoz in trženje hrane potrošnikom na primerne in cenovno ugodne načine, da se zmanjšajo izgube hrane in količine zavržene hrane in omogoči njena ponovna uporaba. Spodbujali bomo tudi usklajevanje politik glede hrane s politikami glede energije, vode, zdravja, prometa in ravnanja z odpadki, ohranjanje genske raznovrstnosti semen, zmanjševanje uporabe nevarnih kemikalij in izvajanje vseh drugih politik na urbanih območjih, ki bodo omogočale čim večjo učinkovitost in čim manjše količine odpadkov.

124. Kulturo bomo postavili v središče urbanističnih načrtov in strategij pri izvajanju instrumentov prostorskega razvoja, vključno s prostorskimi načrti, lokacijskimi smernicami, gradbenimi predpisi, politikami urejanja obalnega prostora in strateškimi razvojnimi politikami, ki ohranjajo materialno in nematerialno kulturno dediščino in kulturno krajino, da jih bodo varovali pred motečimi vplivi urbanega razvoja.

125. Izkoristili bomo prispevek kulturne dediščine k trajnostnemu urbanemu razvoju in priznali njeno vlogo pri spodbujanju sodelovanja in odgovornosti. Spodbujali bomo inovativne in trajnostne rabe arhitekturnih spomenikov in lokacij z namenom ustvarjanja vrednosti prek spoštljivega restavriranja in obnove. Doporodna ljudstva in lokalne skupnosti bomo pritegnili k spodbujanju in širjenju poznavanja materialne in nematerialne kulturne dediščine in varovanju tradicionalnih izražanj in jezikov, tudi z novimi tehnologijami in tehnikami.

Sredstva za izvajanje

126. Zavedamo se, da so za izvajanje Nove urbane agende potrebni naklonjeno okolje in različna sredstva za izvajanje, vključno z uporabo znanosti, tehnologije in inovacij, izboljšanjem izmenjave znanj na podlagi medsebojno dogovorjenih pogojev, ter krepitvijo zmogljivosti in sprostitev finančnih virov ob upoštevanju zavez razvitih držav in držav v razvoju; izkoristiti je treba tudi vse razpoložljive tradicionalne in inovativne vire na svetovni, regionalni, državni, poddržavni in lokalni ravni, kakor tudi okrepljeno mednarodno sodelovanje in partnerstva med vladami na vseh ravneh, zasebnim sektorjem, civilno družbo, sistemom Združenih narodov in drugimi akterji na podlagi načel enakosti, nediskriminacije, odgovornosti, spoštovanja človekovih pravic in solidarnosti, zlasti za najrevnejše in najbolj ranljive.

127. Znova potrjujemo zaveze glede sredstev za izvajanje iz Agende za trajnostni razvoj do leta 2030 in iz Programa ukrepov iz Adis Abebe.

128. Spodbujali bomo Program Združenih narodov za naselja (UN-Habitat), druge programe in agencije Združenih narodov ter druge pomembne deležnike, da pripravijo praktične smernice, temelječe na dokazljivih podatkih, za izvajanje Nove urbane agende in urbane razsežnosti ciljev trajnostnega razvoja v tesnem sodelovanju z državami članicami, lokalnimi oblastmi, pomembnimi skupinami in drugimi pomembnimi deležniki ter vključitvijo strokovnjakov. Gradili bomo na dosežkih konference Habitat III in izkušnjah, ki smo jih pridobili med njeno pripravo, vključno z regionalnimi in tematskimi srečanji. V tej zvezi opozarjamo na dragocen prispevek, med drugim Svetovne urbane kampanje (World Urban Campaign), Generalne skupščine partnerjev za Habitat III (General Assembly of Partners for Habitat III) in Svetovne mreže za upravljanje zemljišč (Global Land Tool Network).

129. Program Združenih narodov za naselja (UN-Habitat) pozivamo k nadaljevanju dejavnosti za oblikovanje normativnega okvira za državne, poddržavne in lokalne uprave in k zagotavljanju sredstev za krepitev njihovih zmogljivosti in orodij, potrebnih za zasnovo, načrtovanje in upravljanje trajnostnega urbanega razvoja.

130. Zavedamo se, da celoviti finančni okviru v skladu z veljavnimi urbanimi politikami in strategijami, ki jih na vseh ravneh podpira naklonjeno okolje, lahko izjemno koristijo trajnostnemu urbanemu razvoju. Zavedamo se, kako pomembno je, da so vsa finančna sredstva za izvajanje trdno vgrajena v medsebojno povezane politike in postopke fiskalne decentralizacije, če ti obstajajo, in da se na vseh ravneh zagotovijo ustrezne zmogljivosti.

131. Naklonjeni smo prilagojenim načinom financiranja urbanizacije in krepitve zmogljivosti za finančno upravljanje na vseh ravneh oblasti; ti načini zajemajo sprejetje posebnih instrumentov in mehanizmov, ki so nujni za doseganje trajnostnega urbanega razvoja ob priznavanju, da je vsaka država najprej sama odgovorna za svoj gospodarski in družbeni razvoj.

132. Sprostili bomo notranje vire in prihodke, ki izhajajo iz koristi urbanizacije, ter pospešitvene učinke in vplive javnih in zasebnih vlaganj, da se izboljšajo finančne razmere za urbani razvoj ter odpre dostop do dodatnih virov ob priznavanju, da so v vseh državah javne politike ter pridobivanje in učinkovita poraba domačih sredstev, podprti z načelom državne lastnine, temelj naših skupnih prizadevanj za trajnostni urbani razvoj, vključno z izvajanjem Nove urbane agende.

133. Podjetja vabimo, da uporabijo svojo ustvarjalnost in inovativnost za premagovanje problemov trajnostnega razvoja na urbanih območjih ob zavedanju, da so zasebno podjetništvo, investicije in inovacije pomembno gibalno produktivnosti, vključujoče rasti in ustvarjanja delovnih mest, in da so zasebna vlaganja, zlasti neposredne tuje investicije in stabilen mednarodni finančni sistem, ključna za razvoj.

134. Spodbujali bomo politike in zmogljivosti, ki poddržavnim in lokalnim upravam omogočajo vzpostavitev in širitev možnosti za prihodke, na primer z večnamenskimi katastri, lokalnimi davki, pristojbinami in zaračunavanjem storitev v skladu z nacionalnimi politikami, pri tem pa zagotavljajo, da ženske in deklince, otroci in mladina, starejši, invalidi, domorodna ljudstva in lokalne skupnosti ter revna gospodinjstva niso nesorazmerno prizadeti.

135. Spodbujali bomo zanesljive in pregledne sisteme finančnih transferjev med nacionalnimi vladami ter poddržavnimi in lokalnimi upravami na podlagi njihovih potreb, prednostnih nalog, funkcij, pooblastil in pobud na podlagi dosežkov, da se jim zagotovijo ustrezna, pravočasna in predvidljiva sredstva ter okrepi njihova sposobnost za ustvarjanje prihodkov in gospodarjenje z odhodki.

136. Podpirali bomo razvoj vertikalnih in horizontalnih modelov razporejanja finančnih virov za zmanjšanje neenakosti med posameznimi območji v državi, v mestnih središčih ter med urbanim in podeželskimi območji in za spodbujanje celostnega in uravnoteženega prostorskega razvoja. V tej zvezi poudarjamo pomen boljše preglednosti podatkov o izdatkih in dodeljevanju sredstev kot načina za ocenjevanje napredka pri doseganju enakosti in prostorske povezanosti.

137. Spodbujali bomo najboljše prakse za pridobitev in izmenjavo dodane vrednosti zemljišč, ki je posledica procesov urbanega razvoja, infrastrukturnih projektov in javnih vlaganj. Uvesti bi bilo mogoče ukrepe, kot so davčne politike glede dobičkov, da se prepreči, da bi šli izključno v zasebne roke, in da se preprečijo dvomljivi posli z zemljišči in nepremičninami. Okrepili bomo povezave med davčnimi sistemi in urbanističnim načrtovanjem ter orodji za upravljanje mest, zlasti ureditev trga z zemljišči. Zagotovili bomo, da prizadevanja za pridobivanje dohodkov iz zemljišč ne bodo privedla do netrajnostne rabe zemljišč.

138. Podpirali bomo poddržavne in lokalne uprave pri prizadevanjih za uveljavitev preglednih in odgovornih instrumentov za nadzor odhodkov, ki bodo omogočili oceno potreb po lokalnih vlaganjih in projektih ter njihovih rezultatov na podlagi zakonskih pregledov in udeležbe javnosti v podporo odprtim in poštenim postopkom javnih razpisov in javnega naročanja ter zanesljivemu izvrševanju proračuna ter pri uveljavitvi preventivnih protikorupcijskih ukrepov za spodbujanje integritete, odgovornosti, učinkovitega gospodarjenja z javno lastnino in zemljišči ter dostopa do njih v skladu z nacionalno politiko.

139. Podpirali bomo oblikovanje trdnih pravnih in normativnih okvirov za vzdržno državno in občinsko zadolževanje na podlagi trajnostnega upravljanja dolga z zadostnimi prihodki in zmogljivostmi ob upoštevanju lokalne kreditne sposobnosti in širšega trga lokalnega dolga. Proučili bomo možnost za uvedbo ustreznih finančnih posrednikov za financiranje mest, kot so regionalni, državni, poddržavni in lokalni razvojni skladi ali razvojne banke, vključno s skupnimi finančnimi mehanizmi, ki lahko pospešujejo javna in zasebna, državna in mednarodna vlaganja. Ob obvladovanju valutnega tveganja si bomo prizadevali spodbujati mehanizme za blaženje tveganj, kot je Mednarodna agencija za zavarovanje investicij, da se zniža strošek kapitala ter spodbudi zasebni sektor in gospodinjstva k sodelovanju pri trajnostnem urbanem razvoju in krepitvi prožnosti mest, vključno z dostopom do mehanizmov za prenos tveganja.

140. Podpirali bomo razvoj ustreznih in cenovno ugodnih načinov za financiranje bivališč in spodbujali udeležbo raznolikih mednarodnih večstranskih finančnih institucij, regionalnih razvojnih bank in razvojnih finančnih institucij, agencij za sodelovanje, zasebnih posojilodajalcev in vlagateljev, združenj, posojilodajalcev denarja in mikrofinančnih bank pri investiranju v vse vrste cenovno dostopne stanovanjske gradnje in izboljševanje kakovosti stanovanj.

141. Proučili bomo tudi možnost, da na državni ravni ustanovimo sklad za prometno infrastrukturo in storitve, ki bo združeval različne vire financiranja, od javnih subvencij do prispevkov drugih javnih subjektov in zasebnega sektorja ob zagotavljanju usklajenosti med akterji in dejavnostmi ter odgovornosti zanje.

142. Mednarodne večstranske finančne institucije, regionalne banke za razvoj, razvojne finančne institucije in agencije za sodelovanje vabimo, da zagotovijo finančno pomoč programom in projektom za izvajanje Nove urbane agende, zlasti v državah v razvoju, tudi prek inovativnih finančnih mehanizmov.

143. Podpiramo dostop do različnih večstranskih skladov, med njimi Zelenega podnebne sklada, Sklada za svetovno okolje, Prilagoditvenega sklada Kjotskega protokola in Sklada za podnebna vlaganja, da se zagotovijo viri za izvajanje načrtov, politik, programov in dejavnosti poddržavnih in lokalnih uprav za prilagajanje na podnebne spremembe in za blažitev teh sprememb, seveda v skladu z dogovorjenimi postopki. Sodelovali bomo s poddržavnimi in lokalnimi finančnimi institucijami pri iskanju infrastrukturnih rešitev za financiranje dejavnosti v zvezi s podnebnimi spremembami in pri oblikovanju ustreznih mehanizmov za prepoznavanje pospeševalnih finančnih mehanizmov v skladu z obstoječim državnim okvirom za zagotavljanje vzdržnih javnih financ in zadolževanja na vseh ravneh uprave.

144. Proučili in uvajali bomo izvedljive rešitve za tveganja, povezana s podnebnimi spremembami ter nesrečami v mestih in naseljih, zlasti v sodelovanju z zavarovalnicami in pozavarovalnicami in drugimi pomembnimi akterji pri investicijah v mestno in metropolitansko infrastrukturo, stavbe in druge mestne dobrine; in razvili rešitve, ki bodo lokalnim prebivalcem zagotovile varnost stanovanj in zadovoljile njihove ekonomske potrebe.

145. Podpirali bomo uporabo mednarodnih javnih finančnih sredstev, med drugim tudi uradne razvojne pomoči, za pospešitev pridobivanja sredstev iz vseh razpoložljivih virov, javnih in zasebnih, za trajnostni urbani in prostorski razvoj. Ta sredstva bodo lahko uporabljena za blaženje tveganj morebitnih investorjev ob priznavanju dejstva, da imajo mednarodna javna finančna sredstva pomembno vlogo kot dopolnilo prizadevanj držav za pridobivanje domačih javnih sredstev, zlasti v najrevnejših in najbolj ranljivih državah z omejenimi notranjimi viri.

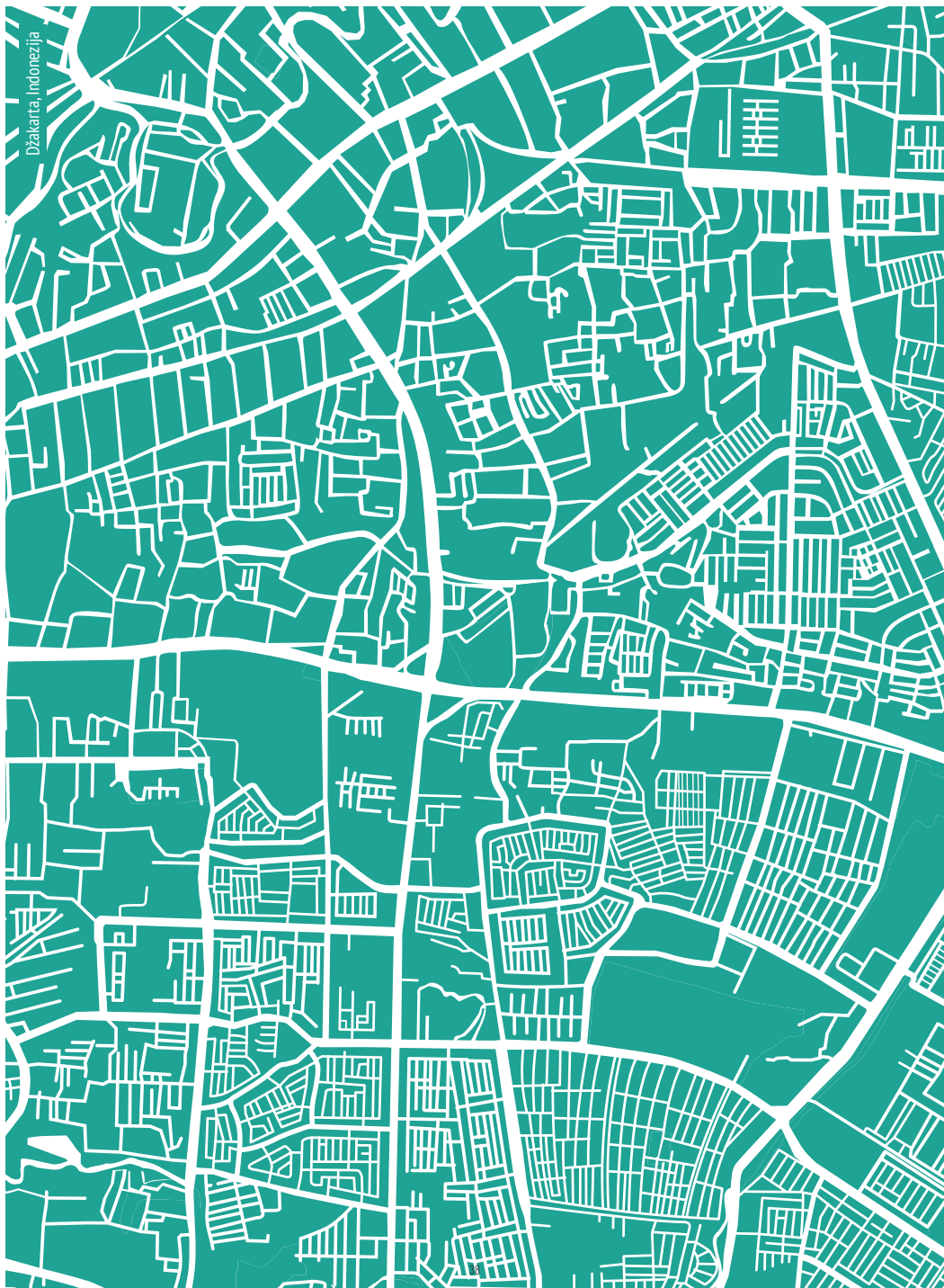
146. Širili bomo možnosti za sodelovanje med severom in jugom, med jugom in jugom ter tristransko medregionalno in mednarodno sodelovanje, poddržavno in decentralizirano sodelovanje ter sodelovanje med mesti, da bi prispevali k trajnostnemu urbanemu razvoju in krepitvi zmogljivosti ter spodbujali izmenjavo rešitev in medsebojno učenje na vseh ravneh in med vsemi pomembnimi akterji.

147. Spodbujali bomo krepitev zmogljivosti v smislu večstranskega pristopa, ki uporablja sposobnosti različnih deležnikov in institucij na vseh ravneh uprave ter združuje sposobnosti posameznikov, družbe in institucij za pripravo, izvajanje, krepitev, upravljanje, nadzorovanje in ocenjevanje javnih politik za trajnostni urbani razvoj.

148. Spodbujali bomo krepitev zmogljivosti na ravni državnih, poddržavnih in lokalnih uprav, tudi združenj lokalnih uprav, za sodelovanje z ženskami in dekljami, otroki in mladino, starejšimi in invalidi, domorodnimi ljudstvi in lokalnimi skupnostmi ter ljudmi, ki živijo v slabih razmerah, pa tudi s civilno družbo, akademskimi krogi in raziskovalnimi institucijami pri pripravi organizacijskih in institucionalnih postopkov upravljanja, kar jim bo omogočilo učinkovito sodelovanje pri sprejemanju odločitev glede urbanega in prostorskega razvoja.

149. Podpirali bomo združenja lokalnih uprav kot spodbujevalce in nosilce krepitve zmogljivosti z ustreznim priznavanjem in s krepitvijo njihovega sodelovanja pri posvetovanjih na državni ravni o urbanih politikah in prednostnih razvojnih nalogah ter njihovega sodelovanja s poddržavnimi in lokalnimi upravami skupaj s civilno družbo, zasebnim sektorjem, ljudmi iz stroke, akademskih krogov in raziskovalnih institucij ter njihovimi obstoječimi omrežji, da bodo sposobni izvajati programe za krepitev zmogljivosti. Ti naj zajemajo izobraževanje med enakovrednimi partnerji, tematska partnerstva in pobude za sodelovanje, kot so medobčinsko sodelovanje na svetovni, regionalni, državni, poddržavni in lokalni ravni, vključno z oblikovanjem strokovnih mrež in spodbujanjem dialoga med znanostjo in politiko.

150. Poudarjamo nujnost okrepljenega sodelovanja in izmenjave znanstvenih, tehnoloških in inovacijskih znanj v korist trajnostnega urbanega razvoja ob zagotavljanju medsebojne povezanosti, usklajenosti in dopolnjevanja z mehanizmom za podporo tehnologiji, ki je bil ustanovljen s Programom ukrepov iz Adis Abebe in uveden z Agendo za trajnostni razvoj do leta 2030.

151. Spodbujali bomo programe za krepitev zmogljivosti z namenom, da pomagamo poddržavnim in lokalnim upravam pri finančnem načrtovanju in upravljanju v okviru institucionalnega sodelovanja na vseh ravneh, zlasti na področju ranljivosti okolja in protikorupcijskih ukrepov, za izvajanje postopkov preglednega in neodvisnega nadzora, računovodstva, javnih naročil, poročanja, revizije in spremljanja ter preverjanja izvajanja in skladnosti s predpisi na poddržavni in državni ravni, pri čemer bo posebna pozornost namenjena upoštevanju starostne strukture in enakosti spolov pri pripravi proračuna ter izboljšanju in digitalizaciji računovodskih postopkov in evidenc, da se spodbudi uporabo pristopov na podlagi rezultatov in se srednjeročno in dolgoročno krepi njihova upravna in tehnična zmogljivost.

152. Spodbujali bomo programe za krepitev zmogljivosti glede uporabe zakonitih prihodkov iz rabe zemljišč in s tem povezanih finančnih instrumentov ter glede delovanja nepremičninskega trga za snovalce politik in lokalne javne uslužbenke, s poudarkom na pravni in gospodarski podlagi za zajem povečane vrednosti, zlasti količinske opredelitve, pridobivanja in razporejanja sredstev, povečanih zaradi rasti vrednosti zemljišč.

153. Spodbujali bomo sistematično sklepanje partnerstev med več deležniki v postopkih urbanega razvoja ter vzpostavljanje jasnih in preglednih politik, finančnih in upravnih okvirov in postopkov ter pripravo smernic za načrtovanje za partnerstva z več deležniki.

154. Priznavamo pomemben prispevek pobud za prostovoljno sodelovanje, partnerstev in povezav, ki nameravajo začeti in pospešiti izvajanje Nove urbane agende, s poudarkom na dobrih praksah in inovativnih rešitvah, zlasti s spodbujanjem koprodukcijских mrež med poddržavnimi subjekti, lokalnimi upravami in drugimi pomembnimi deležniki.

155. Podpirali bomo pobude za krepitev zmogljivosti z namenom krepitev vloge in položaja ter znanja in spretnosti žensk in deklic, otrok in mladine, starejših in invalidov, domorodnih ljudstev in lokalnih skupnosti ter ljudi, ki živijo v slabih razmerah, da bodo sposobni oblikovati postopke upravljanja, sodelovati v dialogu in spodbujati nediskriminacijo in varovati človekove pravice, da se jim tako omogoči učinkovita udeležba pri sprejemanju odločitev o urbanem in prostorskem razvoju.

156. Spodbujali bomo pripravo nacionalnih politik glede informacijske in komunikacijske tehnologije ter strategije e-uprave ter na državljane osredotočenih digitalnih orodij za upravljanje, ki izkoriščajo tehnološke inovacije, vključno s programi za krepitev zmogljivosti, da bi informacijske in komunikacijske tehnologije postale dostopne javnosti, zlasti ženskam in deklicam, otrokom in mladini, invalidom, starejšim in ljudem, ki živijo v slabih razmerah, da bodo sposobni krepiti in izvajati svojo državljansko odgovornost, kar bo omogočilo širšo udeležbo in spodbujalo odgovorno vodenje ter povečalo učinkovitost. Spodbujali bomo tudi uporabo digitalnih platform in orodij, vključno s prostorskimi informacijskimi sistemi, za boljše dolgoročno celostno urbanistično in prostorsko načrtovanje ter oblikovanje, urejanje zemljišč in njihovo upravljanje ter boljši dostop do mestnih in metropolitanskih storitev.

157. Podpirali bomo znanost, raziskave in inovacije s poudarkom na družbenih, tehnoloških, digitalnih in na naravi temelječih inovacijah, ter zanesljiv dialog med znanostjo in politiko pri urbanističnem

in prostorskem načrtovanju ter oblikovanju politik in institucionaliziranih mehanizmih za izmenjavo informacij, znanja in strokovnih znanj, vključno z zbiranjem, analizo, standardizacijo in razširjanjem kakovostnih, pravočasnih in zanesljivih podatkov, zbranih po geografskih območjih in skupnostih, razčlenjenih glede na prihodek, spol, starost, raso, narodnost, migracijski status, invalidnost, geografski položaj in druge ustrezne državne, poddržavne ali lokalne značilnosti.

158. Krepili bomo zmogljivosti za zbiranje podatkov in pripravo statistik na državni, poddržavni in lokalni ravni z namenom učinkovitega spremljanja napredka, doseženega pri izvajanju politik in strategij trajnostnega urbanega razvoja, in lažjega sprejemanja odločitev in izvajanja ustreznih pregledov. Postopki zbiranja podatkov za izvajanje, spremljanje in pregled izvajanja Nove urbane agende in nadaljnje ukrepanje naj temeljijo na uradnih državnih, poddržavnih in lokalnih virih podatkov in po potrebi ustreznih drugih virih, in ki so odprti, pregledni in spoštujejo pravico do zasebnosti ter vse obveznosti in zaveze glede spoštovanja človekovih pravic. Napredek pri svetovni opredelitvi mest in naselij po meri človeka lahko olajša to delo.

159. Podpirali bomo vlogo in okrepljeno zmogljivost državnih, poddržavnih in lokalnih uprav za zbiranje, kartiranje, analizo in razširjanje podatkov in spodbujanje upravljanja na podlagi dokazljivih podatkov; uprav, ki gradijo skupni fond znanja z uporabo svetovno primerljivih in lokalno zbranih podatkov, zlasti na podlagi štetja prebivalstva, anketiranja gospodinjstev, registrov prebivalstva, postopkov spremljanja skupnosti in drugih pomembnih virov, razčlenjenih glede na prihodek, spol, starost, raso, narodnost, migracijski status, invalidnost, geografski položaj in druge ustrezne državne, poddržavne ali lokalne značilnosti.

160. Podpirali bomo oblikovanje, spodbujanje in krepitev odprtih, uporabniku prijaznih in participativnih podatkovnih platform, ki uporabljajo razpoložljiva tehnološka in družbena orodja za prenos in izmenjavo znanja med državnimi, poddržavnimi in lokalnimi upravami ter pomembnimi deležniki, vključno z nevladnimi akterji in posamezniki, da se okrepita učinkovito urbanistično načrtovanje in upravljanje, povečata učinkovitost in preglednost prek e-uprave, okrepijo pristopi podprti z informacijskimi in komunikacijskimi tehnologijami ter upravljanje prostorskih informacij.

Spremljanje in pregled

161. Redno bomo spremljali in pregledovali izvajanje Nove urbane agende ob zagotavljanju skladnosti na državni, regionalni in svetovni ravni z namenom pregledno in vključujoče oceniti napredek in dosežke ter zagotoviti učinkovito in pravočasno izvajanje agende ter odgovornost do državljanov in preglednost njenega izvajanja.

162. Spodbujamo države, da prostovoljno, odprto, vključujoče, večstopenjsko, participativno in pregledno spremljajo in pregledajo Novo urbano agendo. Postopek bi moral potekati neprekinjeno s pomočjo uprav na državni, poddržavni in lokalni ravni in s prispevkom sistema Združenih narodov, regionalnih in podregionalnih organizacij, pomembnih skupin in deležnikov z namenom vzpostavljanja in krepitev partnerstev med vsemi pomembnimi deležniki in spodbujanja izmenjav rešitev za mesta in medsebojnega učenja.

163. Priznavamo pomen lokalnih uprav kot aktivnih partnerjev pri spremljanju in pregledu Nove urbane agende na vseh ravneh in jih spodbujamo, da skupaj z državnimi in poddržavnimi upravami vzpostavijo izvedljive mehanizme za spremljanje in pregled na lokalni ravni, tudi prek ustreznih združenj in platform. Po potrebi bomo proučili možnosti za krepitev njihovih zmogljivosti za vključitev v te dejavnosti.

164. Poudarjamo, da morata biti spremljanje in pregled izvajanja Nove urbane agende tesno povezana s spremljanjem in pregledom izvajanja Agende za trajnostni razvoj do leta 2030, da se zagotovi njuno usklajeno in medsebojno povezano izvajanje.

165. Znova potrjujemo vlogo in pomen znanj, ki jih ima Program Združenih narodov za naselja (UN-Habitat) za trajnostno urbanizacijo in naselja v sodelovanju z drugimi organi Združenih narodov, ter priznavamo povezavo med trajnostno urbanizacijo in trajnostnim razvojem, zmanjševanjem tveganj nesreč in podnebnimi spremembami.

166. Generalno skupščino prosimo, da zaprosi generalnega sekretarja, naj na podlagi prostovoljnih prispevkov držav in pomembnih regionalnih in mednarodnih organizacij pripravi poročilo o napredku pri izvajanju Nove urbane agende vsaka štiri leta, prvo poročilo pa naj pripravi za obravnavo na 72. zasedanju Generalne skupščine.

167. To poročilo bo vsebovalo količinsko in kakovostno analizo napredka pri izvajanju Nove urbane agende ter mednarodno sprejetih ciljev, ki so pomembni za trajnostno urbanizacijo in naselja. Analiza bo temeljila na poročilih o dejavnostih državnih, poddržavnih in lokalnih uprav, Programa Združenih narodov za naselja (UN-Habitat), drugih pomembnih organov Združenih narodov, pomembnih deležnikov v podporo izvajanju Nove urbane agende in poročilih upravnega sveta Programa Združenih narodov za naselja. Poročilo naj, kolikor je mogoče, vključuje tudi prispevke mednarodnih organizacij in procesov, civilne družbe, zasebnega sektorja in akademskih krogov. Upošteva naj obstoječe platforme in procese, kot je Svetovni urbani forum, ki ga je sklical Program Združenih narodov za naselja. Poročilo naj ne podvaja podatkov in naj upošteva lokalne, poddržavne in državne okoliščine ter zakonodajo, zmogljivosti, potrebe in prednostne naloge.

168. Pripravo poročila bo usklajeval Program Združenih narodov za naselja (UN-Habitat) v tesnem sodelovanju z drugimi pomembnimi organi Združenih narodov in zagotovil vključujoč in usklajen postopek v okviru sistema Združenih narodov. Poročilo bo Generalni skupščini predložil Ekonomsko-socialni svet.¹⁸ Poročilo bo posredovano tudi političnemu forumu za trajnostni razvoj na visoki ravni v okviru Generalne skupščine, da se zagotovijo skladnost, usklajenost in povezava s spremljanjem in pregledom izvajanja Agende za trajnostni razvoj do leta 2030.

¹⁸ To poročilo bo nadomestilo poročilo generalnega sekretarja Ekonomsko-socialnemu svetu o usklajenem izvajanju Agende o naseljih (Agende Habitat). Poročilo bo tudi del, in ne dodatek, poročila generalnega sekretarja, ki ga je zahtevala Generalna skupščina v resoluciji pod ustrezno točko dnevnega reda.

169. Še naprej bomo krepili dejavnosti, povezane z izvajanjem Nove urbane agende, prek partnerstev, zagovorništva in ozaveščanja, s pobudami, kot sta svetovni dan habitata in svetovni dan mest, in proučili možnost za oblikovanje novih pobud za spodbujanje civilne družbe, državljanov in pomembnih deležnikov ter pridobitev njihove podpore. Zavedamo se pomena stalnega sodelovanja združenj poddržavnih in lokalnih uprav, ki jih zastopa Svetovna skupščina lokalnih in regionalnih uprav, pri spremljanju in pregledovanju izvajanja Nove urbane agende.

170. Potrjujemo zaveze iz resolucij Generalne skupščine 51/177 z dne 16. decembra 1996, 56/206 z dne 21. decembra 2001, 67/216, 68/239 in 69/226 in drugih ustreznih resolucij Generalne skupščine, vključno z resolucijama 31/109 z dne 16. decembra 1976 in 32/162 z dne 19. decembra 1977. Ponovno poudarjamo, kako pomembno je, da je sedež Programa Združenih narodov za naselja (UN-Habitat) v Nairobiju.

171. Poudarjamo pomen Programa Združenih narodov za naselja (UN-Habitat), ki ima v okviru Združenih narodov ključno vlogo koordinatorja dejavnosti glede trajnostne urbanizacije in naselij, vključno z izvajanjem, spremljanjem in pregledom izvajanja Nove urbane agende v sodelovanju z drugimi organi Združenih narodov.

172. Generalnega sekretarja prosimo, da glede na Novo urbano agendo in z namenom povečanja učinkovitosti Programa Združenih narodov za naselja (UN-Habitat) na 71. zasedanju Generalne skupščine predloži neodvisno in na dokazljivih podatkih temelječo oceno Programa Združenih narodov za naselja. Na podlagi ocene bo pripravljeno poročilo s priporočili za povečanje uspešnosti, učinkovitosti, odgovornosti in nadzora Programa Združenih narodov za naselja. Poročilo naj prouči zlasti:

(a) normativne in operativne naloge Programa Združenih narodov za naselja;

(b) vodstveno strukturo Programa Združenih narodov za naselja za uspešnejše, odgovornejše in preglednejše sprejemanje odločitev ob upoštevanju alternativnih rešitev, kot je možnost posplošitve članstva v upravnem svetu;

(c) delo Programa Združenih narodov za naselja z državnimi, poddržavnimi in lokalnimi upravami in pomembnimi deležniki, da se izkoristi celotna zmogljivost partnerstev;

(d) finančne zmogljivosti Programa Združenih narodov za naselja.

173. Med 71. zasedanjem Generalne skupščine se bomo sestali na dvodnevem srečanju na visoki ravni, ki ga bo sklical predsednik Generalne skupščine, za razpravo o učinkovitem izvajanju Nove urbane agende in vlogi Programa Združenih narodov za naselja (UN-Habitat) v zvezi z njo. Na srečanju bomo med drugim razpravljali o najboljših praksah, zgodbah o uspehu in ukrepih iz poročila. Zapisnik srečanja, ki ga pripravi predsedujoči, bo delovno gradivo za delo drugega odbora na 72. zasedanju; odbor bo obravnaval dejavnosti, ki so potrebne glede na priporočila iz neodvisne ocene, in jih vključil v svojo resolucijo pod ustrezno točko dnevnega reda.

174. Pozivamo Generalno skupščino, da prouči možnost za sklic naslednje konference Združenih narodov o stanovanjih in trajnostnem urbanem razvoju (Habitat IV) v letu 2036 v okviru obnovljene politične zaveze za oceno in utrditev doseženega napredka Nove urbane agende.

175. Generalnega sekretarja prosimo, da v svojem štiriletnem poročilu, ki ga bo v skladu s 166. točko predložil leta 2026, oceni napredek in težave pri izvajanju Nove urbane agende od njenega sprejetja naprej ter določi ukrepe za nadaljnje delo.

United Nations

www.habitat3.org
#NewUrbanAgenda #Habitat3